

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 16 (292), 6 października 2021

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

Cracow is
my city!

בוקארק -
ילש ריעה

Cracovia -
mio
città!

Cracovia -
mi
ciudad!

Otwarty Kraków

Kraków -
moje
miasto!

Краків -
моє
місто!

Krakau -
mein
Stadt!

Кракаў -
мой
горад!

Краков -
мой
город!

Kraków pomaga cudzoziemcom
Rozmowa z zastępcą prezydenta Krakowa
Andrzejem Kuligiem

Porozmawiajmy o sobie
Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego

 Kraków

7. CRACOVIA

■ PÓŁMARATON KRÓLEWSKI

17.10.2021

cracoviapolmaraton.pl

[@cracoviamaraton](https://www.instagram.com/cracoviamaraton)

[/cracoviamaraton](https://www.facebook.com/cracoviamaraton)

ORGANIZATOR

Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie

SPONSORZY

4MOVE

PARTNERZY

POLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

TAURON | ARENA KRAKÓW

PATRONAT MEDIALNY

str. 22

str. 26

OTWARTY KRAKÓW

6. „Otwarty Kraków” – pięć lat realizacji programu

Kraków przyjazny dla wszystkich

8. Cudzoziemcy w Krakowie coraz liczniejsi

O Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji

9. Kraków pomaga cudzoziemcom

Rozmowa z zastępcą prezydenta Krakowa Andrzejem Kuligiem

10. Centrum wielu kultur

Promują różnorodność

MIASTO

11. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

11. Kraków w programie UNICEF POLSKA

Miasto przyjazne dzieciom

12. Pracownicy mieszkańiec Lasu Wolskiego

Z cyklu: Miejski ogródnik

13. Legenda o św. Kindez i lasce od wody

Kalendarz wyzwań ekologicznych

14. Kraków skutecznie pozyskuje nowych podatników

Warto płacić podatki w stolicy Małopolski

15. „Przystań na Eisenberga” chętnie odwiedzana przez krakowian

Nowe miejsce rekreacji na mapie Krakowa

16. STARS Rowerem do szkoły – rok szkolny 2021/2022

Czym uczniowie chcą dojeżdżać do szkół?

16. Biegowa jesień

Zapraszamy na 7. Cracovia Półmaraton Królewski

17. Porozmawiajmy o sobie

Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego

18. Zielony Domek zaprasza

Pomóc najmłodszym

19. Promujemy Kraków i Małopolskę wśród inwestorów

Targi, spotkania, panele

20. Jak Kraków dba o konie dorożkarskie

W zgodzie z Ustawą o ochronie praw zwierząt

KULTURA

21. Widziane z Krzysztoforów

Felieton Ryszarda Kozika

22. Więcej symboli otwartości na mapie Krakowa

Nowi patroni ulic i skwerów

22. Partnerzy od 30 lat

O współpracy Krakowa i Frankfurtu

23. Krakowski Teatr Scena STU świętuje jubileusz

55 lat świetnej historii

24. Kto mi powie, po co się urodziłam?

Anna Świrszczyńska, wybitna polska poetka

25. Czterdzieści twarzy Aleksandry Mianowskiej

Zaproszenie na wystawę w Muzeum Armii Krajowej

25. Porozmawiajmy o Nowej Hucie

Zaproszenie na spotkania

DLA SENIORÓW

26. Rada Krakowskich Seniorów

To warto wiedzieć

RADA MIASTA KRAKOWA

27. Medale w uznaniu zasług dla Krakowa

Trzy zasłużone dla Krakowa osoby odebrały brązowe medale Cracoviae Merenti

29. Olga Tokarczuk honorową obywatelką Krakowa

Zapowiedź uroczystej sesji RMK z udziałem noblistki

29. O pandemii w Krakowie

Rozmowa z radnym Lechem Kucharskim, przewodniczącym Komisji Zdrowia i Uzdrowiskowej

30. O drzewach na posiedzeniu komisji

Z posiedzenia Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska

30. Czas na wymianę pieców jest do końca 2022 r.

Na posiedzeniu Komisji Ekologii i Ochrony Powietrza o wymianie pieców niespełniających norm

31. Zachęć do poznania patronów znanych z tabliczek ulicznych

IX edycja konkursu o patronach krakowskich ulic

HISTORIA

32. Nie ma żadnych obcych ludzi w Krakowie

Felieton historyczny Michała Koziola

33. Kalendarium krakowskie

34. Ogłoszenia

Kraków

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4

Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 341, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl

Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska. Sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk

Współpracownicy: Michał Koziół, Tadeusz Mordarski, Małgorzata Stuch, Joanna Korta, Paweł Waluś, Beata Sabatowicz, Ryszard Kozik

Zdjęcia: Bogusław Świerżowski, Jan Graczyński, Wiesław Majka. Okładka: archiwum UMK

Projekt graficzny: Pro Art Studio. Korekta: Magdalena Kędzierska-Zaporowska. Skład i łamanie: Pro Art Studio

Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o. Nakład: 40 tysięcy egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do nadesłanych tekstów. Nadesłanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Dekerta 24, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4, w punktach sprzedaży biletów MPK oraz w krakowskich szpitalach, Centrum Handlowym M1, Galerii Bronowice, CH Serenada i siedzibach jednostek miejskich.

W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Stowackiego / Prądnicka oraz pod Teatrem Bagatela i w godzinach popołudniowych – na pętli Borek Fałęcki.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się 20 października 2021 r.

Życzliwość nie zna granic

Program „Otwarty Kraków” ma już pięć lat. Ale tak naprawdę otwarty Kraków liczy ich sobie znacznie, znacznie więcej! Wszak silnym rysem historycznej tożsamości naszego miasta jest właśnie wielokulturowość. I tę właśnie chcemy nadal pielęgnować, po to powstał program „Otwarty Kraków”.

O kompleksowej pomocy dla osób z zagranicy, które chcą osiedlić się w stolicy Małopolski, piszemy od pierwszych stron dwutygodnika. I nie chodzi tu tylko o ułatwienie procedur urzędowych związanych z zameldowaniem się czy założeniem działalności gospodarczej (choć są one bardzo ważne, wręcz podstawowe), ale także o naukę języka polskiego, który jest jednym z najistotniejszych elementów integracji, o uczestnictwo w życiu krakowskich społeczności, o współdziałanie. Tu dzieje się naprawdę sporo i ważne, aby te informacje docierały nie tylko do nowych mieszkańców Krakowa, ale do wszystkich. Przekazujemy je tym, którzy ich potrzebują, sami również korzystamy z możliwości wymiany doświadczeń i poznania nowych kultur.

Pisząc ten felieton, postawiłam sobie kilka trudnych pytań. Skoro robimy całkiem sporo dla obcokrajowców, czy możemy na tym poprzestać? Czy to, co oferują miejskie programy i działania organizacji pozarządowych – jest wystarczające? Czy ci, którzy szukają nowej życiowej przystani, czują się u nas dobrze? Pytania te nie są czysto teoretyczne – pracując przez kilka lat

fot. Bogusław Świerzowski

z zagranicznymi studentami, którzy przyjechali na studia do Krakowa, słyszałam różne historie, niekoniecznie potwierdzające naszą otwartość. Zdarzały się aluzje do koloru skóry, do obcego akcentu. Te incydenty miały miejsce kilka lat temu, gdy w naszym mieście osiadłych na stałe obcokrajowców nie było tak wielu jak teraz. No właśnie, czy wraz ze wzrostem ich liczby zrobiliśmy się bardziej otwarci? Przywykliśmy, że obsługuje nas w restauracji kelner z obcym akcentem, a w tramwaju słyszymy rozmowy prowadzone w innym języku? Że na ulicach widzimy reklamy niekoniecznie polskojęzyczne? Czy może jednak trochę się denerwujemy w takich sytuacjach? Takie oto pytania sobie zadaję, myśląc o współczesnym wielokulturowym Krakowie. Bo oprócz formalnych projektów istnieje jeszcze zwykła, ludzka życzliwość, która nie jest uzależniona od kraju pochodzenia czy koloru skóry.

Beata
Klepuk-Gordzińska

redaktor naczelna

Kraków

MUZEUM
SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ
W KRAKOWIE
MOCAK

10 LAT MOCAK-U!

ZAPRASZAMY NA JUBILEUSZOWE WYSTAWY KOLEKCJI MUZEUM

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK
INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA, UL. LIPOWA 4

PARTNER
MOCAK-U

PATRON
GALERII RE

PATRON MEDIALNY
MUZEUM

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

ZAKUP PRACY HANSA OP DE BEECKA
DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA
KULTURY, DZIEDZICTWA NARODOWEGO
I SPORTU POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZU
PROMOCJI KULTURY

RE-Bau *Classic*

HANS OP DE BEECK, *THE CLIFF (WALL PIECE)*, 2019, RZEŹBA,
230 × 212 × 116 CM, KOLEKCJA MOCAK-U

WWW.MOCAK.PL

BUDŻET OBYWATELSKI MIASTA KRAKOWA

GŁOSUJ!

1-10 PAŹDZIERNIKA 2021 ●

www.budzet.krakow.pl

Budżet Obywatelski Miasta Krakowa

Jak głosować?

1. Wybór metody głosowania

lub

Osobiście

poprzez kartę do głosowania w wyznaczonych punktach

Elektronicznie

poprzez platformę internetową www.budzet.krakow.pl

2. Wybór projektów

Ogólnomiejskie

wybieramy trzy projekty ogólnomiejskie i trzy projekty dzielnicowe

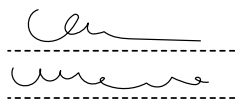
Dzielnicowe

3. Przyznanie punktów

wskazujemy łącznie 6 projektów przyznając im 3 pkt, 2 pkt i 1 pkt, 3 pkt – na projekt popierany najbardziej, 1 pkt – na projekt popierany najmniej

4. Uzupełnienie danych

uzupełniamy swoje dane osobowe

www.budzet.krakow.pl

Otwarty Kraków

5 LAT PROGRAMU

A.D. 2018

Olha Menko

Urszula Majcher-Legawiec

OSOBY INDYWIDUALNE

Interkulturalni.PL

DIVERSITY
HUB

PODMIOTY

**Krakowscy
Ambasadorowie Wielokulturowości
A.D. 2018 – A.D. 2020**

A.D.

2019

Anna Wilczyńska

David McGirr

OSOBY INDYWIDUALNE

Chór
w Kontakcie

Collaborate,
Kraków!

PODMIOTY

Wielokulturowość zbudowała tożsamość historycznego Krakowa i chcemy, by tworzyła ją również współcześnie. Cieszymy się, kiedy cudzoziemcy wybierają nasze miasto, żeby tutaj żyć, uczyć się, pracować czy znaleźć bezpieczny azyl. Dlatego od 2016 r. realizujemy program „Otwarty Kraków”, którego celem jest nic innego jak stworzenie takich warunków, takiego klimatu społecznego, który sprawi, że przybysze będą czuli się pełnoprawną częścią naszej społeczności – mówił prezydent Krakowa Jacek Majchrowski podczas tegorocznej uroczystości wręczenia tytułów „Krakowski Ambasador Wielokulturowości”.

Przydatne poradniki

Minęło pięć lat od 14 września 2016 r., gdy Rada Miasta Krakowa uchwaliła program „Otwarty Kraków” w celu wdrożenia i realizacji polityki otwartości na rzecz przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców. Zgodnie z szacunkami w tym czasie Kraków zamieszkiwało ok. 18 tys. obcokrajowców. W 2020 r. zarejestrowanych z adresem w Krakowie było ich już ponad 41 tys.!

Właśnie z myślą o nich we wrześniu tego roku przygotowany został w czterech wersjach językowych „Przewodnik dla cudzoziemców mieszkających w Krakowie”, który ma im ułatwić funkcjonowanie w naszym mieście. W ramach programu „Otwarty Kraków” powstało wiele innych poradników i informatorów kierowanych do mieszkańców obcokrajowców, w tym pozycje poświęcone inicjatywie lokalnej oraz budżetowi obywatelskiemu – tak przydatne cudzoziemcom, którzy chcą – i dzięki stworzonym przez Miasto warunkom mogą – rozwijać swoją aktywność społeczną. Jednak przy braku odpowiednich kompetencji językowych i komunikacyjnych aktywność ta ma mniejsze szanse powodzenia, dlatego prowadzone są kursy języka polskiego dla cudzoziemców.

Cudzoziemcy w szkole

Przygotowany ostatnio poradnik „Edukacja w Krakowie – co powinni wiedzieć obcokrajowcy?” pokazuje, że szczególna uwaga Miasta jest kierowana na tę kwestię. W krakowskich szkołach i przedszkolach od kilku lat przybywa dzieci cudzoziemców – dane z lutego mówią o liczbie 3081, przy czym największą grupę stanowią uczniowie pochodzący z Ukrainy. Na co dzień wspierają ich wykwalifikowani nauczyciele oraz asystenci międzykulturowi, którzy dzięki „Otwartemu Krakowowi” mogą działać na rzecz integracji dzieci cudzoziemskich.

Ułatwić formalności

Jednym z celów „Otwartego Krakowa” jest budowanie urzędu przyjaznego cudzoziemcom, mniejszościom narodowym i etnicznym poprzez równy dostęp do usług i świadczeń. Swoje działania często prowadzi przy intensywnej współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Od 2018 r. działa w Krakowie Punkt Informacyjny dla Obcokrajowców – obecnie w ramach uruchomionego w tym roku Centrum Wielokulturowego. Dodatkowo cudzoziemcy, którzy planowali założyć i prowadzić własną firmę, korzystali z oferty „Centrum Wsparcia Przedsiębiorczości Obcokrajowców”. Teraz w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy (ul. Wielicka 28 a, III piętro) dostępny jest konsultant ds. przedsiębiorczości, który udziela informacji w języku ukraińskim, rosyjskim i angielskim (bezpośrednio w punkcie obsługi oraz przez telefon: 12 616-56-07; od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–15.00) Do tej pory z jego wsparcia skorzystało ponad 200 cudzoziemców przedsiębiorców. ▶

A.D. 2020

Joanna Antonik

Ziyad Raouf

OSOBY INDYWIDUALNE

FEDERACJA
ZNAKI
RÓWNOŚCI

FUNDACJA NA RZECZ
RÓŻNORODNOŚCI

PODMIOTY

W herbie Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa znajduje się mur ceglany z trzema basztami, a w nim brama o złotych otwartych podwojach – tak miasto wita swoich gości i przyszłych mieszkańców. Od początku istnienia Kraków był otwarty dla migrantów, z których część decydowała się założyć tu swój dom i uczestniczyć w rozwoju miasta. Tak działo się przed wiekami, tak dzieje się i teraz.

Sylwia Drożdż

▶ Z pomocą przychodzi też portal „Otwarty Kraków” (www.otwarty.krakow.pl), na którym można znaleźć mnóstwo przydatnych informacji dotyczących realizacji programu, interesujących wydarzeń, w tym także organizowanych przez i dla obcokrajowców, a także najważniejsze procedury urzędowe przetłumaczone na języki: angielski, rosyjski i ukraiński. Warto wspomnieć, że „Otwarty Kraków” jest aktywnie obecny także w mediach społecznościowych.

O nas – z nami

To ważne – działania prowadzone przez Miasto na rzecz cudzoziemców są z nimi konsultowane. W 2017 r. powstał Zespół Interdyscyplinarny ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków”, liczący obecnie 33 członków – przedstawiciele organizacji wielokulturowych, ekspertów, krakowskich uczelni oraz urzędników pracujących na rzecz wielokulturowości.

A osób chcących działać na rzecz otwartego, przyjaznego dla wszystkich Krakowa w naszym mieście nie brakuje. Właśnie takich ludzi Miasto honoruje, od 2018 r. nadając im tytuł „Krakowskiego Ambasadora Wielokulturowości”. Do tej pory za działalność na rzecz dialogu międzykulturowego wyróżnione zostały w 2019 r. – Olha Menko, Urszula Majcher-Legawiec, Stowarzyszenie

„Otwarty Kraków” to także liczne wydarzenia w przestrzeni miasta: naukowe, biznesowe, społeczne, kulturalne i rozrywkowe, z organizowanym od wielu lat Festiwalem Wielokulturowym na czele. Serdecznie zapraszamy do udziału w nich oraz do kontaktu z „Otwartym Krakowem”.

Urząd Miasta Krakowa
Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia
Referat ds. Wielokulturowości, Projektów Społecznych i Polityki Równościowej
ul. Dekerta 24, 30-703 Kraków
tel. 12 616-78-18, 12 616-78-23
e-mail: otwarty@um.krakow.pl

INTERKULTURALNI PL, Fundacja Diversity Hub; w 2020 r. – Anna Wilczyńska, David McGirr, Chór w Kontakcie, Collaborate, Krakow!; i w 2021 r. – Joanna Antonik, Ziyad Raoof, Federacja Znaki Równości, Fundacja na Rzecz Różnorodności „Polistrefa”.

Cudzoziemcy w Krakowie coraz liczniejsi

Kraków jest coraz częściej wybierany przez obcokrajowców nie tylko jako cel podróży turystycznych, ale również miejsce pracy i życia. Sporadyczna obecność dzieci cudzoziemskich w przedszkolach i szkołach w mieście przed dekadą dziś stała się już niemalże normą w każdej większej placówce opiekuńczo-oświatowej. Z roku na rok wzrasta również liczba studentów zagranicznych na krakowskich uczelniach. W Krakowskiej Akademii co czwarty student to obcokrajowiec, a na Akademii Muzycznej – co szósty.

Joanna Dymanus*

Ten wzmógłony napływ imigracyjny przyczynił się do powstania w lipcu 2019 r. Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji (OWiM), będącego efektem porozumienia pomiędzy Urzędem Miasta Krakowa i Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie. – Jedną z najistotniejszych inspiracji do stworzenia Obserwatorium była potrzeba lepszego poznania i zrozumienia środowisk imigranckich, prześledzenie, w jaki sposób ich obecność zmienia oraz kształtuje tkankę miasta, a także diagnoza wyzwań i barier, jakie napotyka obcokrajowcy w procesie integracji – mówi dr hab. Konrad Pędziwiatr, prof. UEK, koordynator OWiM-u.

Najważniejszą częścią działalności Obserwatorium są szczegółowe raporty analizujące procesy migracyjne w Krakowie oraz wywołane przez nie zmiany społeczności miejskiej. Zalecenia raportowe przyczyniają się natomiast do lepszego zarządzania procesami migracyjnymi, a także wykorzystania potencjału indywidualnego i zbiorowego cudzoziemców. W ramach działalności Obserwatorium organizowane są również seminaria będące przestrzenią spotkań osób zainteresowanych procesami

OWiM

OBSERWATORIUM

WIELOKULTUROWOŚCI

I MIGRACJI

migracyjnymi. W ten sposób integrowane są działania akademickie, miejskie i wojewódzkie mające na celu pełniejsze poznanie migracji w przestrzeni miejskiej i pozamiejskiej. Dzięki badaniom OWiM z wykorzystaniem różnych metod ukazana została liczebność populacji imigrantów w Krakowie oraz jej istotne cechy demograficzne i społeczno-ekonomiczne. Udało się również zidentyfikować miejsca największej koncentracji imigrantów w mieście oraz opisać ich sytuację w polskim systemie szkolnictwa. W ramach projektu uchwycone zostały m.in. znaczące zmiany w pejzażu religijnym Krakowa, które nastąpiły w ostatnich latach, wraz ze wzmógłonym napływem imigrantów z wielu regionów świata.

Więcej informacji o OWiM na <https://owim.uek.krakow.pl/>.

*sekretarz Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji

fot. Bogusław Świerzowski

Andrzej Kulig

1. Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa
ds. Polityki Społecznej i Komunalnej

Wydarzeniem, które znakomicie integruje ludzi różnych narodowości, kultur i religii, jest organizowany od kilku lat Festiwal Wielokulturowy. Trzeba też wspomnieć o kursach języka polskiego i zajęciach z komunikacji międzykulturowej dla cudzoziemców. Bez znajomości języka nie ma aktywności i integracji. Dlatego Miasto prowadzi program „Język polski jako obcy – wzmocnienie kompetencji językowych i komunikacyjnych cudzoziemców”.

Kraków pomaga cudzoziemcom

Małopolska na czele z Krakowem to druga po Mazowszu „ziemia obiecana” obcokrajowców. O tym, jak Kraków wspiera obcokrajowców i czy pod Wawelem czują się jak u siebie, mówi Andrzej Kulig, zastępca prezydenta Krakowa ds. polityki społecznej i komunalnej w rozmowie z Małgorzatą Stuch.

Kraków staje się coraz bardziej wielokulturowy. Jakie działania podejmuje Miasto, by mieszkańcy obcokrajowcy czuli się w Krakowie jak „u siebie”?

AK: Sporo jest tych działań. Już w 2018 r. uruchomiliśmy Punkt Informacyjny dla Obcokrajowców, który działa obecnie w ramach Centrum Wielokulturowego. To ważna instytucja, znana i dobrze kojarzona przez obcokrajowców, która oferuje im różnorakie wsparcie. W Centrum udzielane są ogólne porady, także świadczona jest pomoc prawna – np. można uzyskać pomoc w pozyskaniu dokumentów legalizujących pobyt. Jest też pomoc w czynnościach codziennego życia np. podczas wizyt w urzędach, szkołach, a nawet w zakupach.

Wspomniał Pan o pomocy dla cudzoziemców w sprawach urzędowych...

AK: W sprawach formalnych pomaga Centrum Wielokulturowe, ale nie tylko. Miasto przygotowało stronę www.otwarty.krakow.pl prowadzoną w językach: polskim, angielskim, ukraińskim i rosyjskim. Na tej stronie cudzoziemcy znajdą najważniejsze procedury administracyjne, opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, przetłumaczone na trzy języki. Można tu się dowiedzieć np., jak uzyskać zameldowanie, zarejestrować samochód itd. Strona jest cały czas aktualizowana i będzie na bieżąco uzupełniana dokumentami i procedurami, które są potrzebne w załatwianiu spraw związanych z życiem w Krakowie.

Czy te wszystkie działania pomagają cudzoziemcom integrować się z lokalnymi społecznościami?

AK: Moim zdaniem tak. Staramy się aktywizować obcokrajowców i pomagać im w tym, by jak najszybciej poczuli się „miejscowymi”. Zachęcamy ich np., by zgłaszali w budżecie obywatelskim swoje wnioski i pomysły na projekty, które ich zdaniem są potrzebne w mieście, w dzielnicach, w których mieszkają. Nie trzeba mieć nadanego numeru PESEL, wystarczy posiadać jedynie status mieszkańca miasta. I to się sprawdza – ze statystyk wynika, że coraz więcej cudzoziemców mieszkających w Krakowie uczestniczy w BO.

Wydarzeniem, które znakomicie integruje ludzi różnych narodowości, kultur i religii, jest organizowany od kilku lat Festiwal Wielokulturowy. Trzeba też wspomnieć o kursach języka polskiego i zajęciach z komunikacji międzykulturowej dla cudzoziemców. Bez znajomości języka nie ma aktywności i integracji. Dlatego Miasto prowadzi program „Język polski jako obcy – wzmocnienie kompetencji językowych i komunikacyjnych cudzoziemców”.

Zjawisko migracji dotyczy Krakowa, ale też innych dużych miast polskich i zagranicznych. Czy Kraków współpracuje z nimi, korzysta z ich doświadczeń?

AK: Tak. W 2017 r. podczas konferencji „Miasta Integrujące. Integracja = Bezpieczeństwo” 11 prezydentów miast Unii Metropolii Polskich, w tym prezydent Jacek Majchrowski, podpisało deklarację o współdziałaniu w dziedzinie migracji, a w 2020 r. Kraków dołączył do programu Miasta Międzykulturowe, który wspiera ponad 140 miast świata. Wymieniamy się doświadczeniami, współpracujemy np. w ramach projektu „Wsparcie integracji migrantów wymagających szczególnego traktowania”. Nawiązaliśmy kontakt m.in. z Mediolanem, Neapolem i Bari.

Razem z Żydowskim Stowarzyszeniem „Czulent” i Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie realizujemy projekt, którego zadaniem jest współpraca i aktywizacja grup narażonych na dyskryminację i wykluczenie społeczne. Naszym krakowskim pomysłem jest zatrudnienie w Punkcie Obsługi Przedsiębiorców konsultanta udzielającego wsparcia w językach ukraińskim, rosyjskim i angielskim. Obsłużył już ponad 200 cudzoziemców przedsiębiorców, prowadzi też szkolenia dotyczące działalności gospodarczej dla cudzoziemskich studentów w Krakowie. Można powiedzieć, że w ten sposób Kraków buduje początki transnarodowej przedsiębiorczości.

Spacer po Kazimierzu / Fot. David Harisiadis

Centrum wielu kultur

Centrum Wielokulturowe w Krakowie rozpoczęło swoją działalność 1 marca tego roku jako zadanie publiczne zlecone do realizacji przez Gminę Miejską Kraków. Jego głównym prowadzącym jest Fundacja Internationaler Bund Polska.

Anna Wilczyńska*

Centrum powstało jako przestrzeń promowania i wspierania różnorodności, równości i pokojowego współżycia wszystkich mieszkańców Krakowa. Od marca zorganizowano w Centrum 61 wydarzeń, w tym m.in. warsztaty kulinarne pozwalające poznać mieszkańcom naszego miasta smaki kuchni żydowskiej, ukraińskiej i gruzińskiej, 14 spacerów po Krakowie w językach angielskim, hiszpańskim, rosyjskim, ukraińskim i polskim, pikniki, podczas których były prezentowane różne kultury. Wśród ciekawych wydarzeń należy wymienić także koncerty i pokazy filmów oraz spotkania poetyckie.

Wsparcie i integracja

W ramach działalności Centrum odbywają się lekcje historii Polski dla obcokrajowców, liczne spotkania i szkolenia dotyczące m.in. samoorganizacji, budżetu obywatelskiego, ogrodów miejskich, jak również radzenia sobie, kiedy doświadczamy różnego typu przemocy. Zespół Centrum przygotowuje też spotkania dla organizacji zajmujących się wielokulturowością, prowadzi akcje wsparcia dla cudzoziemców, którzy potrzebują pomocy, oraz działa na rzecz integracji lokalnych mieszkańców z nowymi krakowianami. – Centrum Wielokulturowe jest nowym, ważnym punktem na mapie Krakowa. Podejmując działania na rzecz obcokrajowców wybierających nasze miasto na swój dom, widzimy, z jak wieloma wyzwaniem muszą się zmagać – mówi koordynatorka

Centrum Wielokulturowego Joanna Malec z Fundacji Internationaler Bund Polska.

Punkt Informacyjny dla Cudzoziemców

Przy Centrum Wielokulturowym działa Punkt Informacyjny dla Obcokrajowców. Tam można uzyskać odpowiedzi na pytania dotyczące legalizacji pobytu, wsparcia integracyjnego, edukacyjnego, szczepień na covid-19, usług oferowanych przez Gminę Miejską Kraków czy innych spraw związanych z życiem codziennym cudzoziemców w naszym mieście. Obsługa odbywa się w językach: polskim, angielskim, ukraińskim i rosyjskim.

Do tej pory Punkt udzielił informacji ponad 700 osobom. Największa grupa odbiorców to obywatele Ukrainy i Białorusi, a także krakowianie pochodzący z krajów Unii Europejskiej, Pakistanu, Indii, Japonii, Chin, Nigerii, Chile czy Kanady. Najczęściej zadawane pytania dotyczą zameldowania, uzyskania numeru PESEL, założenia Profilu Zaufanego, kwestii legalizacji pobytu lub pozwolenia na pracę. Pojawiają się także bardziej złożone sprawy wymagające kompleksowej pomocy. Pracownicy i wolontariusze Punktu asystują cudzoziemcom m.in. podczas wizyt w urzędach, podpisywania umowy o najem, zapisywania dzieci do szkoły czy w szpitalu.

W Punkcie można uzyskać także bezpłatną pomoc prawną. Dyżury radczyń prawnych odbywają się w każdy wtorek w godzinach 15.00–18.00 oraz telefonicznie w każdy czwartek w godzinach 16.00–19.00. Osoby, które potrzebują wsparcia psychologicznego, mogą skontaktować się z psychologiem.

*Centrum Wielokulturowe w Krakowie

Centrum Wielokulturowe jest czynne od poniedziałku do czwartku w godz. 10.00–18.00 przy al. Daszyńskiego 22.

W sprawie współpracy dotyczącej organizacji i promocji wydarzeń, a także patronatu nad inicjatywami można kontaktować się z zespołem Centrum poprzez adres mailowy: centerum@open.krakow.pl.

Zapytania do Punktu Informacyjnego dla Obcokrajowców można kierować pod numer: +48 887 201 598. Punkt działa od wtorku do piątku w godzinach 9.00–19.00 oraz w każdy ostatni weekend miesiąca w godzinach 9.00–14.00 przy al. Daszyńskiego 22 w Krakowie.

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

21 września

- Spotkanie z cyklu „Kierunek: miasto dla wszystkich. Polityka zrównoważonej turystyki”, pałac Potockich, Rynek Główny

22 września

- Wręczenie odznaki Honoris Gratia pastorowi Danielowi Bruellowi
- Otwarcie antykwariatu Suszek Books, ul. św. Tomasza

23 września

- Uroczystość nadania skwerowi imienia Ozjasza Thona, skwer przy synagodze Tempel

zdjęcia: Bogusław Świerżowski

24 września

- Posiedzenie Zarządu Związku Miast Polskich, ul. Wielopole
- Spotkanie z przewodniczącym Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP Ryszardem Jankowskim, sekretarzem Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP Markiem Rakowskim i przewodniczącym diecezji południowej Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP Markiem Jankowskim
- Gala z okazji jubileuszu 25-lecia Krakowskiego Holdingu Komunalnego SA oraz pięciolecia Ekospalarni, Teatr Variété, ul. Grzegorzka

25 września

- Gala Jubileuszowa 40-lecia Szpitala Specjalistycznego im. J. Dietla w Krakowie, Teatr im. J. Słowackiego, pl. św. Ducha
- Uroczystość nadania skwerowi imienia Michała Beliny-Czechowskiego, u zbiegu ul. Żeromskiego i al. Róż
- Gala 100-lecia RKS „Garbarnia”, ul. Nadwiślańska

26 września

- Jubileusz 55-lecia Krakowskiego Teatru Scena STU, podczas którego wystąpili laureaci i finaliści Konkursu „Piosenka o Krakowie”, Krakowski Teatr Scena STU, al. Krasińskiego

27 września

- Uroczystość wręczenia Medalu „Za Mądrość Obywatelską” Adamowi Bodnarowi, sala Obrad Rady Miasta Krakowa

29 września

- Uroczysta Sesja Rady Miasta Krakowa – wręczenie brązowych medali Cracoviae Merenti prof. Janowi Ostrowskiemu, Mieczysławowi Kozłowskiemu i Kazimierzowi Barczykowi, ICE Kraków, ul. Konopnickiej

30 września

- Uroczyste otwarcie ogrodu MuFo Strzelnica, ul. Królowej Jadwigi

Kraków w programie UNICEF POLSKA

Kraków pretenduje do uzyskania tytułu „Miasto Przyjazne Dzieciom” – w ramach międzynarodowego Programu koordynowanego przez UNICEF.

Marzena Paszkot*

W związku z przystąpieniem Gminy Miejskiej Kraków do Programu UNICEF „Miasto Przyjazne Dzieciom” we wrześniu powołano zespół zadaniowy, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa, Miejskiego

Ośrodka Pomocy Społecznej, Straży Miejskiej oraz organizacji pozarządowych. Program zakłada, co jest bardzo istotne, współpracę dzieci, samorządu oraz organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców i mediów. W ramach systematycznych, aktywnych działań na rzecz wspierania dzieci Kraków ma szansę na uzyskanie tytułu „Miasto Przyjazne Dzieciom”.

Program „Miasto Przyjazne Dzieciom” to międzynarodowa inicjatywa UNICEF zapoczątkowana w 1996 r. Zgodnie z jego założeniami mianem „Miasta Przyjaznego Dzieciom” można określić miasto, które stara się zagwarantować najmłodszym obywatelom optymalne warunki życia i rozwoju oraz uczynić ich pełnoprawnymi obywatelami, aktywnie uczestniczącymi w życiu społecznym. Program realizowany jest w 45 krajach i ponad 4000 miastach na całym świecie, m.in. w Paryżu, Londynie, Madrycie, Quebecu czy Rio de Janeiro.

*pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. rodziny

Anna Konik*

Do Lasu Wolskiego właśnie wkroczyła jesień, krzewy i drzewa zaczęły gubić liście. Te, które pozostają na gałęziach, zmieniają swoje barwy na ciepłe pomarańcze, czerwienie i żółcenie na przekór temperaturze powietrza, która znacznie się obniżyła, czemu towarzyszą coraz częstsze opady deszczu.

Jesienią borsuki są bardzo zapracowane / Fot. Shutterstock

Pracowity mieszkanie Lasu Wolskiego

W tym czasie jednym z najbardziej zapracowanych zwierząt staje się borsuk. Zabiegane jesienią borsuki nie tylko zmieniają futro na zimowe, aby było im ciepło, kiedy przebudzą się na podjadanie, lecz także zabezpieczają wejścia do nory przed mrozem.

Zabezpieczyć wejścia

Rozbudowany przez naszego bohatera w trakcie letnich prac system wejść do nory musi zostać odpowiednio zabezpieczony na zimę. Warto tu wspomnieć, iż każda nora jest wyposażona w co najmniej dwa wejścia, a w najbardziej rozbudowanych systemach może być ich nawet kilkanaście. Każde z nich jest tak skonstruowane, aby zapewnić wentylację wewnątrz komory sypialnianej. Zabezpieczenie wejść na zimę polega na zatkaniu każdego z nich za pomocą gałązek, ściółki i mchu. Borsuk składa je na kupkę, zbiera w przednie łapy i przyciskając pyskiem, wchodzi tyłem do nory, wciągając w ten sposób przygotowane pakunki, tak aby zabezpieczyć przed chłodem i mrozem wszystkie pomieszczenia.

Rozbudowane M

Borsuki to mistrzowie w kopaniu podziemnych korytarzy. W ciągu dwóch tygodni para borsuków jest w stanie wykopać norę z co najmniej dwoma wyjściami, a także komorę sypialnianą, do której wejście stanowił będzie kręty, stopniowo obniżający się korytarz. Sypialnia borsuka musi być obowiązkowo wygodnie wymoszczona suchymi liśćmi i mchem, które poza okresem zimowym są często wymieniane. Borsuk lubi bowiem czystość i dlatego korzysta, w przeciwieństwie do np. lisa, z przygotowanych przez siebie latryn, czyli miejsc poza norą, gdzie dokładnie zakopuje swoje odchody.

Zimowe podjadanie

Borsuk nie hibernuje jak niedźwiedź czy mrówka przez cały okres zimowy, jego sen jest lżejszy i znacznie krótszy. Temperatura ciała obniża się jedynie o ok. 1–2 stopnie, a co pewien czas zwierzę przebudza się, aby coś zjeść i czegoś się napić. Pomimo to schudnie w czasie zimy nawet 1/3 masy swojego ciała, czyli ok. 7 kilogramów. Zapewne dlatego można go czasem przyłapać w zimowe dni na podjadaniu. Takie przebudzenia może dodatkowo uzasadniać fakt, iż samice borsuka w trakcie zimowego snu są w ciąży. Mogą one bowiem być w ciąży od 7 aż do 12 miesięcy, ponieważ ich okres godowy jest tylko umowny i przypada na lipiec – sierpień, ale może zaczynać się już późną zimą. Zarodek na początku ciąży się nie rozwija, a to, kiedy zacznie się rozwijać, jest owiane tajemnicą. Młode borsuki rodzą się pomiędzy styczniem a kwietniem. Według niektórych teorii jest to uzależnione od dostępności pożywienia.

Borsuk nie hibernuje jak niedźwiedź czy mrówka przez cały okres zimowy, jego sen jest lżejszy i znacznie krótszy.

O tym, co jedzą borsuki, można by rozpisywać się dość długo, ponieważ nie mają zbyt wyrafinowanego podniebienia. Ze smakiem zajadają się miękkimi nasionami zbóż, ślimakami, dżdżownicami, a nawet małymi gryzoniami. Żartoczność borsuka odzwierciedla się w jego budowie ciała. To zwierzę sprawia bowiem wrażenie, jakby było szersze niż wyższe. Potrafi nas jednak zaskoczyć szybkością poruszania się i zdolnością wspinania po drzewach.

Zadziwiająca jest nie tylko liczba jesiennych obowiązków i skrupulatność, z jaką je wykonuje, ale również fakt, że borsuk funkcjonuje tylko nocą. Borsuki należą do jednych z najbardziej uporządkowanych i zorganizowanych zwierząt w Lesie Wolskim. Warto, podpatrując przyrodę, poszukiwać takich przykładów do naśladowania. Borsuk z pewnością chętnie wam wiele o sobie opowie, gdy odwiedzicie nasze Centrum.

* edukator przyrodniczy Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza”

Legenda o św. Kindze i lasce od wody

Dawno temu, w XIII w. książę krakowsko-sandomierski Bolesław Wstydlwy pojął za żonę księżniczkę węgierską Kingę, ofiarowując jej ziemię sądecką. Kinga, później uznana za świętą, utworzyła w Starym Sączu klasztor klarysek, a z jej działalnością wiąże się wiele podań i legend.

Aleksandra Mikołaszek

Była osobą pokorną, pobożną, ale i bardzo zaangażowaną, wrażliwą na ludzki los, a przede wszystkim cierpienie. Kinga potrafiła dokonać rzeczy niemożliwych, wspomagając tym samym w niedoli i chorobie. Zwykła była spacerować z lipową laską. Pewnego razu laska zatknęła w ziemię przez jedną noc rozrosła się do okazałych rozmiarów drzewa lipowego. Pod ową lipą księżna Kinga poleciła wykopać studzienkę, w której od razu pojawiła się woda. Nie byłoby w tym nic nadzwyczajnego, gdyby nie fakt, że bardzo szybko okazało się, że wyptywająca ze studzienki woda ma cudowne właściwości. W tym miejscu zaczęły gromadzić się tłumy wiernych z Sącza i okolic, którzy modląc się o wstawienie Kingi, obmywali wodą ze źródła chore części ciała, a zwłaszcza oczy. Ociemniałym odzyskiwali wzrok, chorzy w szybkim czasie powracali do pełni zdrowia.

W taki sposób księżna krakowska i sądecka sprowadzała wodę w wielu miejscach, które odwiedzała, bądź które były miejscem jej spacerów. Tam, gdzie uderzyła w ziemię lipową laską lub rysowała nią po podłożu nowe koryta rzeki, pojawiała się woda mająca cudowną moc uzdrawiania.

Kalendarz wyzwań ekologicznych

Legendy i podania w szczególny sposób pobudzają naszą wyobraźnię. Skrywają w sobie treści, które przez stulecia zadziwiają aktualnością. Postaci sprzed wieków pokażą nam, jak troszczyć się o to, co najcenniejsze – o naszą planetę. Stworzyliśmy wyjątkowy kalendarz wyzwań ekologicznych i w każdym miesiącu prezentujemy jedną legendę oraz związane z nią zadanie. O wyzwaniach przypominają specjalne tapety na telefon, które można pobrać ze strony: zmm.krakow.pl/do-pobrania.

Takie źródła znajdują się w wielu miejscach w Starym Sączu, Sułkowicach, Nowym Korczynie oraz Głębokiem. Także dlatego Kinga, która po śmierci Bolesława Wstydlwego na stałe wstąpiła do klasztoru, zaczęła zyskiwać miano świętej i błogostawionej.

Woda, H₂O, tlenek wodoru – jedna z najbardziej pospolitych substancji na Ziemi. Znamy ją pod wieloma postaciami – lód, para wodna, słona woda w morzach i oceanach, słodka woda w rzekach i jeziorach czy ta w postaci ogromnych lodowców. Z wody w głównej mierze składa się nasz organizm, woda jest niezbędna do życia. Czy jednak na co dzień zdajemy sobie sprawę, jak bardzo jest cenna i z jaką troską powinniśmy o niej myśleć? Produkcja żywności, ubrań, papieru, plastiku pochłania ogromne ilości wody. Do produkcji bawełny na jedną koszulkę potrzebnych jest 2700 l wody. Przyjmując, że powinniśmy wypić dziennie 3 l wody, to bawełniany t-shirt pochłania zapotrzebowanie człowieka na wodę na 2,5 roku.

Wzrost liczby ludności, urbanizacja i przemysł prowadzą do zmian klimatycznych, których efektem jest m.in. kurczenie się zasobów wodnych na świecie. Statystyki pokazują, że do 2050 r. zapotrzebowanie na wodę wzrośnie o ponad 50 proc., a ponad 40 proc. ludzi może odczuć jej niedobór. Oszczędzaj ją przy myciu naczyń. Wybieraj szybki prysznic. Myj się w trzech krokach: namocz, namydl, sptucz. Używaj kubka podczas mycia zębów. Jeśli możesz, zbieraj deszczówkę, którą będziesz mógł wykorzystać do podlewania ogrodu. Niewielkie decyzje i zmiana codziennych nawyków mogą wpłynąć na zasoby wody na naszej planecie. Oszczędzajmy substancję, która mimo swojej powszechności jest dla nas największym i najbardziej drogocennym dobrem.

Podejmijmy razem wyzwanie! Niech głównymi hasłami naszych działań będą WODOOGRANICZANIE, ZMIANA NAWYKÓW i ŚWIADOMOŚĆ.

PAŹDZIERNIK

O ŚWIĘTEJ
KINDZE
I LASCE
OD WODY

LEGENDY
Z KRAKOWA
I OKOLIC

Każda osoba, która odprowadza pod Wawelem podatek, wnosi do miejskiego budżetu średnio 2700 zł – to realny zastrzyk finansowy dla Miasta / fot. Pixabay

Kraków skutecznie pozyskuje nowych podatników

Mimo pandemii Kraków odnotował kolejny znaczący wzrost liczby podatników. Z zebranych danych wynika, że w 2021 r. podatek PIT zapłaciło w naszym mieście ok. 658 tys. osób. Niemal 25 tys. z nich zrobiło to po raz pierwszy – wcześniej rozliczali się z fiskusem w innych miejscowościach. Nowi podatnicy zasilą budżet miasta niebagatelną kwotą ok. 67 mln zł.

Małgorzata Tabaszewska

To środki, z których można sfinansować budowę dwóch szkół podstawowych lub kilku basenów, urządzić kilka parków czy zakupić siedem tramwajów niskopodłogowych. Każda osoba, która odprowadza pod Wawelem podatek, wnosi do miejskiego budżetu średnio 2700 zł. To realny zastrzyk finansowy dla miasta, konieczny zarówno dla jego dalszego rozwoju, jak i utrzymania miejskich usług na wysokim poziomie. To m.in. z udziału w podatku PIT finansowane są działania w dziedzinach mających wpływ na nasze codzienne życie, takich jak edukacja, transport publiczny, infrastruktura drogowa, piesza i rowerowa, tereny zielone i obiekty służące rekreacji, wydarzenia kulturalne, budżet obywatelski czy pomoc społeczna.

Karta Krakowska dla płacących podatki w Krakowie

O tym, jak ważną część budżetu miasta stanowią wpływy z PIT, przypomina akcja „Płać podatki

w Krakowie”, organizowana od 2011 r. Miasto stara się w ten sposób zachęcić tych, którzy mieszkają w stolicy Małopolski, ale z fiskusem nadal rozliczają się w innych miejscowościach, by w rocznym zeznaniu podatkowym wskazali Kraków jako beneficjenta odprowadzanych podatków. A co oferuje w zamian? Nie tylko nowe inwestycje i zakupy sfinansowane dzięki większym wpływom do budżetu, ale także uruchomioną w 2018 r. Kartę Krakowską, dającą zniżki i preferencje m.in. w komunikacji miejskiej, instytucjach kultury czy w dostępie do wybranych towarów i usług oferowanych przez partnerów programu, także tych komercyjnych. Do korzystania z Karty uprawnione są osoby, które spełniają co najmniej jeden z warunków: są zameldowane na pobyt stały na terenie Krakowa lub rozliczają tu swój podatek dochodowy.

Nasze podatki składają się w całość

Podobnie jak poprzednie również tegoroczna kampania (prowadzona pod hasłem „Nasze podatki składają się w całość”) przyniosła wymierne efekty. Zebrane dane pokazują, że Kraków zyskał w 2021 r. aż 24 940 nowych podatników (brutto, czyli z uwzględnieniem zgonów i osób nieprzypisanych do dzielnic). To wynik niewiele niższy niż w latach przed pandemią – w 2020 r. liczba nowo pozyskanych podatników wyniosła 32,7 tys. osób, a w 2019 r. – 33,2 tys. osób. W ciągu ostatniej dekady, dzięki konsekwentnej polityce Miasta, wiele się zmieniło. Kiedy w 2011 r. Kraków rozpoczynał aktywne działania na rzecz poszerzenia bazy podatkowej, ok. 580 tys. krakowian odprowadzało podatek PIT na terenie miasta. Po 10 latach liczba ta wzrosła do prawie 660 tys. osób. To znacząco zwiększyło możliwości finansowe miasta, a mieszkańcy poczuli, że udział w PIT to realne środki, które warto zostawić tam, gdzie mieszkamy, studiujemy czy pracujemy.

W budżecie Krakowa na rok 2021 dochody miasta ogółem zaplanowano na kwotę 6,3 mld zł. Niemal jedna trzecia, bo aż 1,8 mld zł, to wpływy z podatku PIT.

„Przystań na Eisenberga” chętnie odwiedzana przez krakowian

Otwarcie Centrum Sportu i Rekreacji „Przystań na Eisenberga” to kolejny etap realizacji miejskiego projektu „Wpływamy na zdrowie”, dzięki któremu mieszkańcy Krakowa będą mieli swobodny dostęp do infrastruktury basenowej w każdej dzielnicy.

Michał Sobolewski*

Od momentu uruchomienia, czyli 26 sierpnia, obiekt wybudowany pod nadzorem Zarządu Infrastruktury Sportowej cieszy się dużą popularnością wśród krakowian. W ciągu pierwszych trzech tygodni działalności kryta pływalnia została odwiedzona przez ponad 5,2 tys. osób. Niedawne uruchomienie siłowni oraz strefy fitness sprawiło, że kompleks jest w 100 proc. gotowy na przybycie mieszkańców spragnionych ćwiczeń i relaksu.

Kryta pływalnia przy ul. Eisenberga powstała w latach 2018–2021 na działce, na której uprzednio znajdowały się obiekty byłego Ośrodka Sportu „Krakowianka”. W latach 70. wybudowano tu kąpielisko, które funkcjonowało do 2008 r. Miejsce tłumnie przyciągało mieszkańców Krakowa. Nowy obiekt jest odpowiedzią na potrzeby krakowian. Teren przy ul. Eisenberga odzyskał blask i ponownie będzie tętnił życiem. Miłośnicy pływania chwalą sobie warunki, możliwość zakupu karnetu w atrakcyjnej cenie, a nawet temperaturę wody. W budynku powstał nie tylko kompleks basenów składający się z: niecki pływackiej o wymiarach 25×16 m z ruchomym dnem umożliwiającym naukę pływania dzieciom, osobom początkującym i osobom z niepełnosprawnościami, basenu szkoleniowego, wanny do hydromasażu oraz brodzika dla dzieci. Oprócz tego, w tym nowoczesnym obiekcie można skorzystać ze strefy wellness z saunami i grotą solną, a także z sal fitness oraz znakomicie wyposażonej siłowni.

Obiekt zachwyca również estetyką i nowoczesnością, przez co świetnie wpisuje się w otaczający go teren. Zarówno w elewacji, jak i wewnątrz budynku wykorzystano materiały naturalne, charakterystyczne dla tradycyjnej architektury polskiej i japońskiej, reprezentujące naturalne żywioły – kamień (łupek naturalny), drewno i żelazo.

– Niezwykle cieszę się, że to miejsce odzyskało blask. Bryła obiektu jest wyjątkowa. Pierwowzorem było japońskie kąpielisko geotermalne – Onsen i klasyczna, polska stodoła, co widać np.

w drewnianych sklepieniach budynku. Ten kompleks basenowy wpisuje się w tradycje zabudowy os. Oficerskiego. Obiekt nie zaburzył krajobrazu okolicy, a wręcz dobrze się w niego wkomponował – podkreślał podczas uroczystego otwarcia Andrzej Kulig, zastępca prezydenta Krakowa. Z kolei Krzysztof Kowal, dyrektor ZIS-u, chwalił funkcjonalność obiektu. – Centrum przy ul. Eisenberga to kolejny kompleks pływalni wybudowany przez Miasto, który ma służyć mieszkańcom. Dla wygody powstał także podziemny parking. Cierpliwość w oczekiwaniu na oddanie obiektu do użytku się opłaciła – zapewniał.

W najbliższych latach na terenach okalających nowe budynki powstaną także zewnętrzne kąpielisko, które w harmonijny sposób będzie współdziałać z krytą pływalnią. Do zaprojektowania

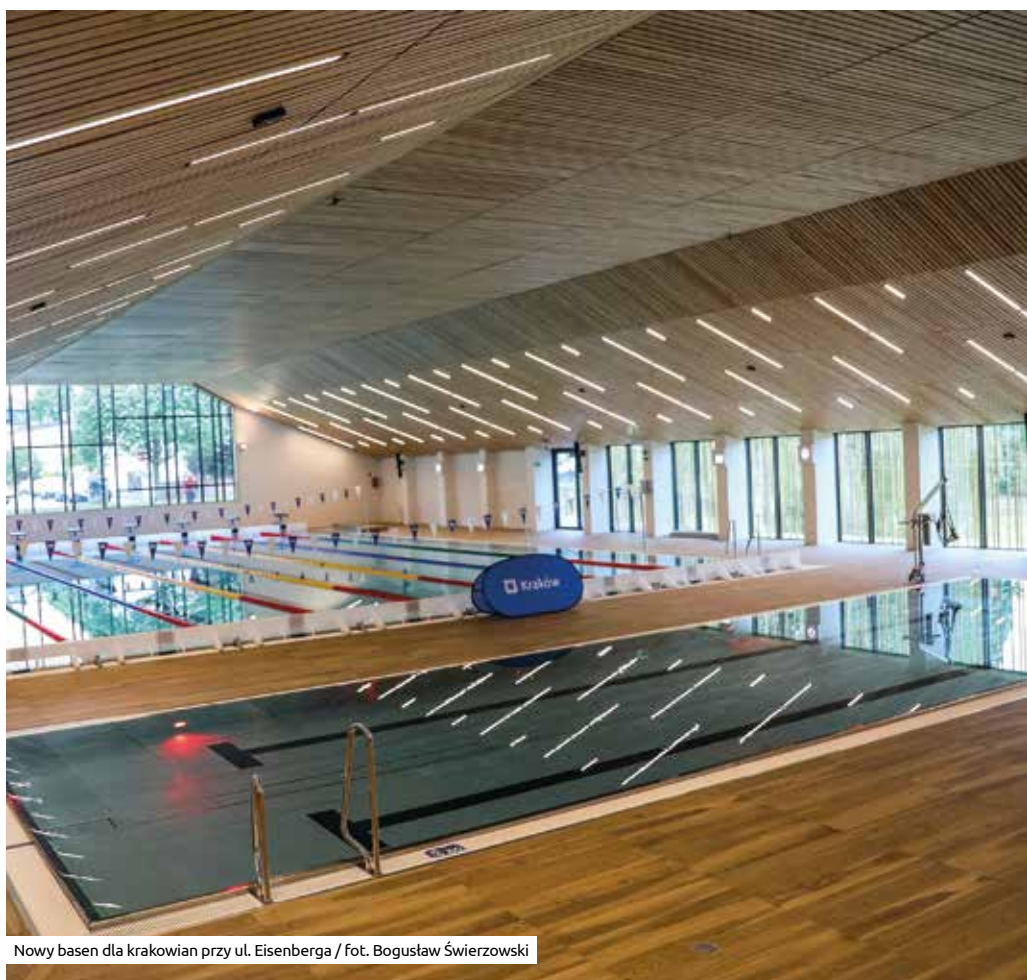
i wybudowania niecki basenowej zobowiązany jest umową najemca obiektu.

Od 2009 r. powstało dziesięć kompleksów basenowych, a jeden został gruntownie zmodernizowany. Obecnie trwa budowa basenu przy Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 144 na os. Bohaterów Września 13. W planach są kolejne cztery: basen olimpijski (50 m) przy Zespole Szkół Łączności przy ul. Monte Cassino, kryte pływalnie z kąpieliskiem zewnętrznym w Borku Fałęckim i na terenie KS Clepardia przy ul. Mackiewiczza oraz pływalnie w Catorocznym Ośrodku Sportów Zimowych w rejonie ulic Lipskiej i Myśliwskiej.

Obecnie trwa procedura wyboru wykonawcy budowy tej ostatniej inwestycji. Składać ma się ona z dwóch sztucznych lodowisk (w tym jednego do curlingu), krytej pływalni z trzema nieckami basenowymi, strefy fitness, oświetlonej igielitowej górką dla początkujących narciarzy, wielofunkcyjnej trasy biegowej oraz placu do jazdy na deskorolkach i rolkach.

*rzecznik prasowy ZIS-u

Nowy basen dla krakowian przy ul. Eisenberga / fot. Bogusław Świerzowski

Biegowa jesień

Już tej jesieni Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie zaprasza na najważniejsze wydarzenie biegowe ostatnich miesięcy w naszym mieście. 17 października 5 tys. uczestników zmierzy się z dystansem 21 km i 97,5 m podczas 7. Cracovia Półmaratonu Królewskiego. Limit miejsc został wyczerpany już pod koniec września.

Start 7. Cracovia Półmaratonu Królewskiego nastąpi w niedzielę 17 października o godz. 10.30 z ul. Lema – przed TAURON Areną Kraków. Brama startowa zostanie zamknięta po ok. 5 minutach od sygnału ostatniego startera.

STREFY STARTOWE

Zawodnicy na starcie ustawiają się w wydzielonych strefach. Wejście do stref startowych będzie możliwe od godz. 9.30. Przydział do konkretnej strefy następuje według czasu, który biegacz deklaruje przy rejestracji jako zamierzony do osiągnięcia na mecie biegu. Kolejność stref czasowych od linii startu:

- a) <1:24:59
- b) 1:25:00–1:29:59
- c) 1:30:00–1:39:59
- d) 1:40:00–1:49:59
- e) 1:50:00–1:59:59
- f) 2:00:00–2:09:59
- g) 2:10:00<

Start odbędzie się w systemie falowym.

Długość trasy półmaratonu wynosi 21,0975 km. Trasę należy pokonać maksymalnie w trzy godziny, tj. do godziny 13.30. Trasa będzie posiadała oznaczone kilometry od 1 do 21. Punkty odżywcze znajdować się będą w okolicy 5 i 13 km, a punkty odświeżania – w okolicy 9 i 17 km. Za punktami odżywiania i odświeżania postawione zostaną kabiny WC.

Więcej informacji o biegu i ewentualnych zmianach w komunikacji miejskiej można znaleźć na stronie: www.cracoviapolmaraton.pl.

7. Cracovia Półmaraton Królewski to kolejne sportowe święto w naszym mieście po zakończonym sukcesem Biegu Trzech Kopców. 3 października ok. 2 tys. biegaczy pokonało 13 km malowniczej trasy biegu, który dla wielu biegaczy jest najbardziej wyczekiwaną rywalizacją w tej części Polski. To jedyny w Polsce bieg górski, który wiedzie przez centrum dużego miasta. (MS)

STARS Rowerem do szkoły

Rozpoczęła się 9. edycja projektu STARS Rowerem do szkoły. 17 września, po rocznej przerwie spowodowanej pandemią covidu-19, odbyła się konferencja STARS. Zastępca prezydenta Krakowa Andrzej Kulig wręczył najlepszym szkołom akredytacje i dyplomy za zwycięstwo w kampanii Rowerowy Maj.

Dariusz Niewiata

Zgodnie z zasadami projektu szkoły prowadzą wybrane działania promujące aktywne podróże ze szczególnym uwzględnieniem roweru, a następnie podczas audytów ubiegają się o akredytacje na poziomie brązowym, srebrnym i złotym. W gronie tzw. „złotych szkół” powitaliśmy szkoły podstawowe nr 25, 39, 56, 105, 130 i 156.

Jednym z głównych działań projektu jest kampania Rowerowy Maj. W akcji zorganizowanej w maju 2021 r. uczestniczyło 49 krakowskich szkół i 36 przedszkoli. Wśród przedszkoli zwyciężyło Słoneczko – samorządowe przedszkole nr 185. Szkoły podstawowe rywalizowały w trzech kategoriach: szkoły małe (do 250 uczniów), szkoły średnie (między 250 a 500 uczniów) oraz duże (powyżej 500 uczniów). Zwyciężyły kolejno: Szkoła Podstawowa nr 60, Szkoła Podstawowa nr 101 i Szkoła Podstawowa nr 114. Łącznie w akcji wzięło udział prawie 12 tys. dzieci, które w sumie ponad 200 tys. razy skorzystały z roweru.

Rok szkolny 2021/2022 zapowiada się rekordowo. 50 szkół podstawowych i dwa ośrodki szkolno-wychowawcze będzie promować rower jako środek transportu wśród uczniów, rodziców i nauczycieli. Szkołom jak co roku pomogą doświadczeni rowerzyści tzw. Doradcy STARS. Zaczynamy mocnym akcentem. 27 września szkoły STARS rozpoczęły jesienną

rywalizację rowerową. Najlepsi uczniowie mają możliwość zdobycia biletów do kina. Przewidziano też nagrody dla nauczycieli.

Na koniec wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w szkołach biorących udział w STARS. Ponad 6 tys. uczniów odpowiedziało w czerwcu 2021 r. na pytania: „Jak podróżujesz?” i „Jak chciałbyś podróżować?”. Okazuje się, że do szkoły prawie 52 proc. uczniów dociera pieszo (lub na hulajnodze), ponad 19 proc. jest dowożonych samochodem, a z transportu zbiorowego korzysta ponad 13 proc. uczniów. Rowerem podróżuje na co dzień prawie 15 proc. uczniów. Jeśli chodzi o preferencje uczniów w dojazdach do szkoły, to na pierwszym miejscu postawiliby na podróż pieszą (45,4 proc.), na drugim miejscu uplasował się rower (31,6 proc.), a na trzecim samochód (13,8 proc.). Jak pokazują wyniki badań, pomimo długich miesięcy nauki zdalnej wiele dzieci wciąż podróżuje do szkoły aktywnie, a może być jeszcze lepiej. W tej grupie wiekowej wciąż drzemie spory potencjał.

Projekt STARS jest realizowany w Krakowie od 2013 r. Generalnym założeniem przedsięwzięcia jest promowanie dojazdów do szkoły rowerem zarówno wśród uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli. Dla samorządowych szkół podstawowych, które chcą dołączyć do projektu STARS, w maju będzie ogłoszony nabór na Portalu Edukacyjnym Miasta Krakowa. Zapraszamy!

Podczas spotkania w krakowskim magistracie wręczono akredytacje i dyplomy zwycięzcom kampanii Rowerowy Maj / Fot. Bogusław Świerzowski

Porozmawiajmy o sobie

Niewiele jest plusów, które moglibyśmy wskazać w związku z pandemią. Jednym z nich może być jednak fakt, że uczymy się, jak kluczowe jest dbanie o nasze zdrowie psychiczne i rozmowa o tym z drugą osobą.

Paweł Waluś

Oczywiście nie oznacza to, że problem został do końca rozwiązany. – To tabu wciąż obowiązuje, ale jest mniejsze niż kilka lat temu. Więcej młodych osób chętniej i bardziej otwarcie mówi o swoich problemach. To duża zmiana generacyjna – mówi dr Maciej Pilecki, który jest m.in. kierownikiem Oddziału Klinicznego Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie.

Rozmowa potrafi leczyć

Pandemia pogorszyła nasz stan zdrowia psychicznego. Pojawiły się nowe trudności wymagające wysiłku adaptacji. – Problemy, które wpływają na nasze zdrowie psychiczne, nie miną z dnia na dzień, nawet jeśli pandemia się skończy – przyznaje dr Pilecki. – Możemy jednak coś w tej sprawie zrobić – pierwszym krokiem w kierunku dbania o swoje zdrowie psychiczne jest rozmowa z bliską nam osobą o tym, co czujemy. Czasami już sama rozmowa leczy – kontynuuje dr Pilecki.

Co dalej? Miejsc, gdzie możemy poszukać pomocy, w Krakowie jest wiele. Są nimi Centra Zdrowia Psychicznego, Centrum Interwencji Kryzysowej, Centra Pomocy Rodzinie, a także poradnie psychiatryczne oraz psychologiczne. W przypadku bardziej nasilonych zaburzeń możemy zgłosić się do najbliższego szpitalnego oddziału ratunkowego. W sytuacjach granicznych, bez wyjścia, należy po prostu wezwać karetkę.

Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego – co w programie?

To jednak nie jedyne okazje, by porozmawiać o sobie. W dniu ukazania się naszego dwutygodnika, czyli 6 października, trwa trzeci dzień „Human Week” – 3. Krakowskiego Tygodnia Zdrowia Psychicznego. Jego tematem przewodnim są „Przełomy i kryzysy – od narodzin, do starości”. – Każdy etap życia związany jest ze szczególnymi dla siebie stresorami i wymaga od nas siły i rozwiązań, które pomagają nam przejść

do kolejnego etapu. Nie będziemy też unikać tematów kontrowersyjnych – takich, które wiążą się z kryzysami rozwojowymi w przebiegu życia. To sprawy, o które często pytają nasi pacjenci. O tym wszystkim chcielibyśmy porozmawiać – tłumaczy dr Maciej Pilecki. Za nami już dyskusje o wieku dziecięcym oraz nastoletnim.

6 października to dzień poświęcony młodym dorosłym i dylematom związanym z tworzeniem i utrzymywaniem związków (wykład „Mono i poliamoria”, Collegium Medicum UJ, ul. św. Anny 12, prowadzony przez dr Katarzynę Grunt-Mejer oraz mgr Martę Doreę).

Czwartek, 7 października, przeznaczony jest dla osób w wieku średnim. Jego motyw przewodni to: „Czy pięćdziesiątka to nowa trzydziątka?”. Mgr Gabriela Gore-Gorszewska odpowie na pytanie: „Seks po 50. roku życia – czy jest o czym mówić?” (Collegium Medicum UJ, ul. św. Anny 12). Poza tym zaplanowany jest seans filmu „Joker” oraz dyskusja o nim. Ma to pokazać, jakie

problemy może stworzyć brak odpowiedniej reakcji na kryzys psychiczny.

Ostatni dzień należeć będzie do seniorów, a także osób, które się nimi zajmują. Prof. Bogdan de Barbaro wyjaśni, „Czy senior może się rozwijać”, natomiast mgr Agnieszka Turkot wytłumaczy, „Jak opiekować się tymi, którzy kiedyś opiekowali się nami?”.

Wykładom towarzyszą spotkania i seminaria organizowane w pensjonacie „U Pana Cogito”, Galerii „Miodowa” oraz akcje informacyjne prowadzone w wielu punktach miasta.

W ramach „Human Week” w środę o godz. 13.00 w Hali Cracovii rozegrany zostanie mecz „Dokopać psychiatrom”. Zagrają ze sobą psychiatrzy oraz współorganizatorzy wydarzenia. – Staramy się pokazać naszym pacjentom, że przegrana to nic strasznego. Chociaż kto wie, może tym razem uda nam się wygrać? – dodaje dr Maciej Pilecki.

3. Tydzień Zdrowia Psychicznego „Human Week” organizowany jest przez Szpital Uniwersytecki w Krakowie, a współorganizatorami są Urząd Miasta Krakowa i Uniwersytet Jagielloński. Po więcej informacji związanych z programem zapraszamy na stronę: www.humanweek.pl.

Warto rozmawiać o zdrowiu psychicznym / Fot. Pixabay

Zielony Domek zaprasza

Zielony Domek to jedyna w Polsce placówka oparta na modelu francuskim, stworzona z myślą o potrzebach psychologicznych niemowląt i dzieci do lat trzech, ich rodziców i opiekunów, a także osób oczekujących na potomstwo.

Marzena Paszkot*

Goście Zielonego Domku znajdują w nim przestrzeń do swobodnej zabawy i odpoczynku, nawiązywania kontaktów i przyjaźni z innymi dziećmi oraz ich rodzicami lub opiekunami. Mogą skorzystać ze wsparcia psychologicznego wykwalifikowanych specjalistów, doświadczonych w pracy z najmłodszymi dziećmi i ich rodzinami – bez stawiania diagnoz, bez psychoterapii, lecz poprzez formułowanie pytań, rozmowę czy wspólną zabawę.

Kobiety, które niedawno zostały matkami, wychodząc z domowej izolacji i samotności – potencjalnego źródła depresji poporodowej – mogą w Zielonym Domku wymieniać się doświadczeniami i korzystać z porad innych matek. Ojcowie, często niepewni własnych kompetencji rodzicielskich, mogą je rozwijać i udoskonalać, obserwując zachowania innych rodziców. I dzieci, i rodzice trenują w Zielonym Domku stopniowe, fizyczne oddalanie się od siebie, przygotowując się do bezstresowego przejęcia opieki nad dzieckiem przez osobę trzecią, żłobek czy przedszkole.

W Zielonym Domku pomoc zyskują dzieci do lat trzech oraz ich rodzice i opiekunowie / fot. Fundacja Promyk

Do Zielonego Domku może przyjść każdy dorosły z dzieckiem w wieku do lat trzech lub rodzic oczekujący na potomstwo, anonimowo, bez konieczności umówienia wizyty i bez wymogu opłaty. Każdego dnia czeka trzyosobowa ekipa, złożona z dwóch terapeutów i animatora.

Placówkę na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków prowadzi Fundacja Promyk (ul. św. Marka 21a). Więcej informacji można uzyskać telefonicznie pod numerem 537 957 333 i na profilu Fundacji Promyk na Facebooku oraz na stronie www.fundacja-promyk.org lub www.kkr.krakow.pl (tel. 12 616-19-81).

Harmonogram dyżurów:
poniedziałek, środa, piątek: 10.00–14.00
wtorek, czwartek: 15.00–19.00

ZADANIE FINANSOWANE
ZE ŚRODKÓW MIASTA KRAKOWA

STOWARZYSZENIE
UNICORN

CENTRUM PIERWSZEJ POMOCY PSYCHOLOGICZNEJ

**BEZPŁATNE KONSULTACJE Z TERAPEUTĄ
DLA MIESZKAŃCÓW KRAKOWA**

■ IZOLACJA ■ PRZEMOC ■ KONFLIKTY RODZINNE ■ UZALEŻNIENIA ■ COVID-19 ■

**ZAPISY PRZEZ FORMULARZ NA STRONIE CPPP.ORG.PL
LUB TELEFONICZNIE POD NUMEREM 572-882-200**

**HARMONOGRAMY DYŻURÓW TERAPEUTÓW I WIĘCEJ INFORMACJI
NA STRONIE KKR.KRAKOW.PL I CPPP.ORG.PL**

Promujemy Kraków i Małopolskę wśród inwestorów

Po przerwie spowodowanej pandemią wracają targi inwestycji i nieruchomości w Cannes oraz w Monachium, a także spotkania z zagranicznymi przedsiębiorcami. Na tych wydarzeniach promowana jest Małopolska, a w szczególności jej stolica wraz z okolicznymi gminami skupionymi w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Bartłomiej Grzankowski

Tegoroczne edycje targów, poza prezentowanymi dotychczas tematami, poruszały też wątek wyzwań związanych z covidem-19. Udział w tych wydarzeniach zapewnił projekt „Kraków Metropolitan Area for Business”. Jego liderem jest Kraków Nowa Huta Przyszłości SA, a partnerami: Gmina Miejska Kraków, Stowarzyszenie Metropolia Krakowska i Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie.

Najbardziej prestiżowe targi w Europie

Targi MIPIM w Cannes to jedno z największych i najbardziej prestiżowych wydarzeń tego typu w Europie. Tegoroczna edycja była próbą odpowiedzi biznesu na dynamicznie zmieniający się w czasie pandemii rynek. Stolicę Małopolski promowali na swoim stanowisku targowym pracownicy Kraków Nowa Huta Przyszłości SA. Inwestorzy w szczególności byli zainteresowani takimi dziedzinami jak logistyka, zdrowie oraz rynek biurowy.

Japońscy inwestorzy w Krakowie

Dzień później, 9 września, w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” przedstawiciele Kraków Nowa Huta Przyszłości SA oraz partnerzy projektu „Kraków Metropolitan Area for Business” wzięli udział w hybrydowym wydarzeniu Japan-CEE Investment Summit and Awards. W jego ramach odbyły się sesje panelowe, wykłady oraz spotkania B2B. Wśród poruszanych tematów znalazły się m.in. potencjalne lokalizacje dla inwestycji japońskich w rejonie Europy Środkowo-Wschodniej oraz branże lifescience&pharma, gier i sektor technologii w kontekście współpracy z inwestorami z Kraju Kwitnącej Wiśni.

Kolejne spotkania z inwestorami

Kraków Nowa Huta Przyszłości SA będzie też gościć na zaplanowanej na drugi tydzień października kolejnej edycji Expo Real w Monachium. Ponadto spótka będzie się prezentować w ramach październikowego Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości w Krakowie.

Przedstawiciele Kraków – Nowa Huta Przyszłości promują Kraków wśród inwestorów / fot. archiwum KNHP

Kraków

Świadczysz usługi noclegowe dla turystów?*

- popularnie zwane turystycznym najmem krótkoterminowym

a może...
wybierasz
miejsce
na nocleg?

Sprawdź je w aplikacji
**Krakowskie
Obiekty Noclegowe**
ekon.um.krakow.pl

* Świadczenie usług hotelarskich w obiekcie niekategoryzowanym (np. hostelu, apartamencie, pokojach gościnnych), wymaga zgłoszenia obiektu do ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa.

Jak Kraków dba o konie dorożkarskie

Regularne badania koni dorożkarskich, ograniczenie czasu ich pracy, kontrole Powiatowego Lekarza Weterynarii, ograniczenie wielkości dorożek, ścisła współpraca z przedsiębiorcami dorożkarzami – to tylko niektóre działania, jakie podejmuje Miasto, by zapewnić odpowiednie warunki koniom pracującym przy krakowskich dorożkach.

Grażyna Rokita

W ostatnich latach w sezonie wakacyjnym wiele osób, organizacji, a także gości odwiedzających Kraków często podejmuje temat koni dorożkarskich. Miasto dokłada wszelkich starań, aby warunki pracy zwierząt były zgodne z zasadami wypracowanymi w ciągu kilkunastu ostatnich lat, w oparciu o Ustawę o ochronie praw zwierząt.

Badania koni dorożkarskich

Miasto zleciło w 2014 r. przeprowadzenie odpowiednich badań specjalistom z Zakładu Weterynarii, Rozrodu i Dobrostanu Zwierząt Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Wykonywano je na obowiązujących w mieście postojach dla dorożek, a także porównawczo na terenie stadnin koni poza Krakowem oraz ośrodków jeździeckich. Prowadzono badania psychometryczne i katatermometryczne, równoległe wykonując odczyty dodatkowym miernikiem mikroklimatu. W celu określenia dobrostanu pracujących zwierząt w kontekście warunków termicznych wykonano analizy

hematologiczne i biochemiczne krwi oraz przeprowadzono badania pulsometryczne – ich wyniki mieściły się w granicach dopuszczalnych norm, niezależnie od panujących warunków. Konie badano także po wysiłku związanym z ich pracą (ciągnięcie dorożek z pasażerami) – i wtedy parametry zwierząt nie odbiegały od przyjętych norm i nie wskazywały na przeciążenie zwierząt, nawet w przypadku pracy w wysokich temperaturach.

Kontrole i współpraca z dorożkarzami

Poza okresami pracy, co drugi dzień, konie dorożkarskie odpoczywają w stajniach i na pastwiskach. Miejsca te są kontrolowane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Krakowie oraz pracowników Urzędu Miasta Krakowa. Ci ostatni kontrolują również zwierzęta w czasie ich rzeczywistej pracy czy postoju w centrum miasta. W 2016 r. postój dla koni dorożkarskich na Małym Rynku został zlikwidowany ze względu na panującą tam najwyższą temperaturę i najmniejsze możliwości ochładzania zwierząt.

Urząd wypracował regulacje i ograniczenia w drodze negocjacji z dorożkarzami,

podczas licznych spotkań i konsultacji oraz przy współpracy z ekspertami. W konsultacjach uczestniczą m.in. pracownicy Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, hipopolodzy, przedstawiciele Krakowskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami, funkcjonariusze policji i straży miejskiej.

Ograniczenie czasu pracy koni

Konie są zaprzęgane do dorożek co drugi dzień (14–15 dni w miesiącu), a łączny czas ich pracy nie przekracza 12 godzin na dobę. Konie nie pracują także w dni, kiedy wjazd na Rynek Główny jest niemożliwy z powodu organizowanych tam imprez lub innych przedsięwzięć. Spora liczba dorożkarzy utrzymuje też więcej niż jedną parę koni, co pozwala na częstą ich wymianę. W ramach podjętych działań na rzecz poprawy warunków pracy koni wprowadzono także obowiązek ograniczenia zarówno wielkości dorożek – zaprzęgi o maksymalnej długości 7 m, jak i typów pojazdów (dopuszczalne są dwa typy: victoria oraz lando). Koła mają ogumienie i hamulce, a zaprzęg prowadzony jest przez dwa konie. Dorożkarze i powoźcy obowiązkowo szkolą się, zwiększając swoją wiedzę m.in. z zakresu prawidłowego żywienia zwierząt i opieki nad nimi.

Obowiązki dorożkarzy

Dorożkarze mają obowiązek posiadania aktualnych badań weterynaryjnych koni, poświadczających, że zwierzęta są zdrowe i dobrze odżywione. Ogólna kondycyjna koni dorożkarskich to dowód na to, że ich właściciele bardzo o nie dbają. Przez fachowców stan koni jest oceniany na więcej niż dobry. Dorożkarze regularnie poją i karmią zwierzęta na postojach. Miasto udostępniło im dodatkowe trzy zastępcze punkty poboru wody, które czynne są od godz. 11.00.

Kraków na przestrzeni lat i doświadczeń stał się wzorem dla wielu polskich i europejskich miast w kwestii m.in. organizacji ruchu turystycznego z wykorzystaniem koni zaprzęgowych. Wyniki badań dotyczących warunków pracy koni dorożkarskich w Krakowie dostępne na stronie: bip.krakow.pl.

Wszelkie interwencje w sprawie dorożek należy zgłaszać do Wydziału Spraw Administracyjnych, Referatu Handlu i Usług, al. Powstania Warszawskiego 10, pokój 813, tel.: 12 616-92-48.

Miasto dokłada starań, by warunki pracy zwierząt dorożkarskich były zgodne z Ustawą o ochronie praw zwierząt / fot. Bogusław Świerżowski

fot. archiwum prywatne

Widziane z Krzysztoforów

Tu nie trzeba iść do urn, czyli pracujemy razem nad tym cennym wynalazkiem

Zostało już tylko kilka dni głosowania na projekty zgłoszone do krakowskiego Budżetu Obywatelskiego. Jeśli jeszcze nie wzięliście w nim udziału, koniecznie to zróbcie, wspierając projekty dotyczące zarówno waszej dzielnicy, jak i całego miasta.

Budżet Obywatelski to lekcja samorządności. Zachęca mieszkańców do aktywności, pokazuje, że czasem naprawdę niewiele trzeba, żeby wspólnie zrobić coś, co podniesie komfort naszego życia, zmieni nasze najbliższe otoczenie. Oczywiście nie zawsze jestem zachwycony wybranymi projektami, ale nie mam wątpliwości, że powinny być realizowane, skoro mieszkańcy je przygotowali, a potem udało im się przekonać innych do głosowania.

Ktoś wygrywa, ktoś więc musi przegrać, bo z Budżetu Obywatelskiego nie jesteśmy w stanie sfinansować wszystkich pomysłów. Można je jednak przecież dopracować, zgłosić za rok i aktywniej powalczyć o głosy.

Procesowi weryfikacji projektów towarzyszy sporo emocji. Znam je z opowieści obu stron, bo mam znajomych zarówno wśród miejskich aktywistów, jak i pracowników instytucji weryfikujących zgłoszenia. Ci pierwsi zazwyczaj uważają, że nadrzędna jest inicjatywa mieszkańców i skoro już coś zaproponowali, to nie należy podcinać im skrzydeł, tylko dopuścić do głosowania. A od realizacji zwycięskich projektów są przecież miejskie instytucje i niech one się później martwią.

Z tej drugiej perspektywy sprawa wygląda zdecydowanie inaczej. Projekt projektowi nierówny, bywają więc przygotowane świetnie i wymagające jedynie sprawdzenia, są jednak i takie, które tak naprawdę trzeba napisać od początku. Bo autor był bardzo nieprecyzyjny – napisał np., że chciałby zrobić wystawę plenerową, ale nie wspomniał, z ilu plansz miałyby się składać i gdzie miałyby stanąć (lub wskazał miejsce będące własnością prywatną), no i podał tylko tytuł, zupełnie go nie rozwijając. Zdarzają się też kosztorysy – choćby rzucone ot tak „50 tys. zł” – bez żadnego uzasadnienia i rozbicia na pozycje.

Z punktu widzenia mieszkańca to mało istotne detale, liczy się przecież świetny pomysł, który miastu ofiarowuje. No i przecież od tego są pracownicy w miejskich instytucjach...

Oni już tak podejść do tematu nie mogą. Skoro projekt trafił do nich do weryfikacji, to jeśli wygra w głosowaniu, prawdopodobnie będą go także za rok realizowali. Jeśli więc teraz go nie doprecyzują, mogą mieć kłopoty, gdy np. okaże się, że kosztorys był niedoszacowany i ich instytucja będzie musiała do niego doptacić (bo suma z Budżetu Obywatelskiego się nie zmieni).

Oczywiście mogliby szybko i sprawnie te niedoprecyzowane projekty przepisać „po swojemu” i niemal z biegu oszacować ich koszty. Nie o to jednak w Budżecie Obywatelskim chodzi. Konsultują więc z pomysłodawcami ewentualne zmiany, zarówno te merytoryczne, jak i techniczne, dopytują... Czasem się to uzupełnianie projektów zakończy sukcesem, czasem zaś nie.

Piszę o tym wszystkim, bo zrozumienie punktu widzenia drugiej strony wiele ułatwia. A to, co może się czasem wydawać autorom projektów „urzędniczą złośliwością”, wynika po prostu z doświadczenia i obowiązujących procedur.

Budżet Obywatelski to wspaniały wynalazek, wciąż musimy jednak nad nim pracować. Razem – i Gmina Kraków, i organizacje pozarządowe, i aktywiści miejscy. Bo we wspólnym interesie jest zwiększanie aktywności mieszkańców i świadomości „jak to wszystko działa”. W ślad za realizowanymi działaniami edukacyjnymi i uświadamiającymi powinno też iść stopniowe podnoszenie poprzeczki projektom. Nie po to, żeby większość z nich odrzucić, ale żeby były coraz lepsze. Bo przecież mając pomysł na uporządkowanie podwórka na swoim osiedlu, nie muszę znać się na budowlance czy kosztorysach, z pewnością mam jednak sąsiadów, którzy mogą pomóc w doborze materiałów i wycenie, a razem łatwiej przekonamy innych do głosowania.

A skoro jesteśmy znów przy głosowaniu: koniecznie to zróbcie! Tu nie trzeba iść do urn, wystarczy chwila przy komputerze!

Ryszard Kozik – z urodzenia i zamieszkania nowohucianin, były dziennikarz „Gazety Wyborczej”, pracownik Muzeum Krakowa

Projekt projektowi nierówny, bywają więc przygotowane świetnie i wymagające jedynie sprawdzenia, są jednak i takie, które tak naprawdę trzeba napisać od początku. Bo autor był bardzo nieprecyzyjny – napisał np., że chciałby zrobić wystawę plenerową, ale nie wspomniał, z ilu plansz miałyby się składać i gdzie miałyby stanąć (lub wskazał miejsce będące własnością prywatną), no i podał tylko tytuł, zupełnie go nie rozwijając. Zdarzają się też kosztorysy – choćby rzucone ot tak „50 tys. zł” – bez żadnego uzasadnienia i rozbicia na pozycje.

Więcej symboli otwartości na mapie Krakowa

Krakowski genius loci kształtował się przez wieki pokojowego współistnienia różnych narodowości i wspólnot wyznaniowych. Symbole przyjaznego Krakowa, którego bramy – jak w herbie miasta – są otwarte dla wszystkich, znajdziemy także na mapie. A jest ich coraz więcej!

Julia Żylina-Chudzik

-16 września skrzyżowanie położone u zbiegu ulic Cwiklińskiej, Heleny i Barbary oficjalnie zyskało nazwę rondo Republiki Słowackiej. Pomysłodawcą takiej formy upamiętnienia dobrosąsiedzkich krakowsko-słowackich relacji był konsul generalny Republiki Słowackiej Tomáš Kašaj. Prezydent Jacek Majchrowski podkreślił, że lokalizacja ronda nie jest przypadkowa, gdyż można z niego łatwo połączyć się z drogami prowadzącymi na Słowację. Z kolei sekretarz stanu Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Europejskich Republiki Słowackiej Martin Klus dodał, że realizacja takich projektów to doskonały przykład dyplomacji ukierunkowanej na obywateli.

Określenie to przychodzi na myśl także w kontekście nowych patronów krakowskich skwerów. Pierwszy z nich – Ozjasz Thon – był wybitnym polskim rabinem, kaznodzieją postępowej synagogi Tempel, publicystą, fundatorem żydowskiej biblioteki „Ezra”,

Rondo Republiki Słowackiej w Krakowie / fot. Jan Graczyński

inicjatorem ruchu syjonistycznego na terenach Galicji oraz posłem na Sejm RP. Z inicjatywy Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie 23 września skwer u zbiegu ulic Miodowej i Podbrzezie na Kazimierzu został oficjalnie nazwany jego imieniem.

Dwa dni później patronem skweru u zbiegu al. Róż i ul. Żeromskiego został Michał Belina-Czechowski, protoplasta ogólnoswiatowego Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego. Z inicjatywą wystąpił Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP, który we wrześniu obchodził jubileusz swojego 100-lecia w Krakowie. Wyświęcony na kapłana Belina-Czechowski mocno angażował się w działalność patriotyczną i niepodległościową. Jako pierwszy misjonarz adwentyzmu krzewił nowy ruch religijny w Europie, a za pośrednictwem wydawnictw – także w Krakowie i całej Polsce.

Partnerzy od 30 lat

Współpraca partnerska między Krakowem i Frankfurtem trwa od 30 lat. Jest to czas aktywnie i owocnie wykorzystany na wymianę doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie spraw społecznych, edukacji i kultury. Pomimo trudnego okresu pandemii w obu miastach odbyły się wydarzenia jubileuszowe.

Justyna Olszańska

Frankfurt, miasto J.W. Goethego, to piąte co do wielkości miasto Niemiec, ważny ośrodek edukacyjny, targowy, komunikacyjny i jedna z największych metropolii finansowych świata. 30 czerwca we Frankfurcie zainaugurowano „frankfurcko-krakowski” pojazd premetra. Natomiast od 12 do 15 września nadburmistrz Frankfurtu nad Menem Peter Feldmann z delegacją gościł w Krakowie. W intensywnym programie wizyty znalazło się m.in. oficjalne spotkanie z prezydentem Jackiem Majchrowskim i polsko-frankfurckie spotkanie biznesowe zorganizowane przez Miejską Spółkę FrankfurtRheinMain. W parku Stacja Wiśta na Zabłociu wódatarze miast otworzyli pierwszy w Krakowie kieszonkowy „ogród wertykalny”, inspirowany projektami realizowanymi we Frankfurcie, oraz postawili donicę z siedmioma ziołami stanowiącymi podstawę słynnego frankfurckiego „zielonego sosu”.

Otwarcie ogrodu wertykalnego w parku Stacja Wiśta / fot. Bogusław Świerzowski

Kluczowym punktem wizyty dla nadburmistrza Feldmana, który w przeszłości był dyrektorem centrum opieki nad osobami starszymi i od lat angażuje się na rzecz międzynarodowej otwartości i tolerancji, było spotkanie z pełnomocniczką prezydenta Krakowa ds. polityki senioralnej Anną Okońską-Walkowicz i dyrektorem krakowskiego MOPS Witoldem Kramarzem. Goście odwiedzili także Dom Pomocy Społecznej przy os. Hutniczym 5, gdzie zostali bardzo serdecznie przyjęci przez mieszkańców i pracowników placówki.

Laureaci konkursu na piosenkę o Krakowie / zdjęcia: Bogusław Świerżowski

Anna Latocha

Krakowski Teatr Scena STU od 55 lat wzbogaca ofertę kulturalną Krakowa cennymi inicjatywami artystycznymi, przyciąga publiczność ambitnym repertuarem. Jubileuszowe spotkanie, które odbyło się 26 września, było okazją do podziękowania osobom tworzącym Teatr STU, wręczenia nagród i odznaczeń, a także do posłuchania laureatów konkursu na piosenkę o Krakowie.

Krakowski Teatr Scena STU świętuje jubileusz

Realizacje Krakowskiego Teatru Scena STU symbolizują przebytą w ciągu ponad półwiecza drogę: od eksperymentalnej sceny studenckiej, poprzez kultowy teatr polskiej kontrkultury, aż do instytucji ubiegającej się z powodzeniem o miano jednej z najważniejszych scen w kraju. Ciągłość tradycji Teatr zawdzięcza znakomitemu nadzorowi artystycznemu Krzysztofa Jasińskiego, oddanej wielopokoleniowej grupie artystów, rzemieślników i organizatorów, dzięki którym mimo dziejowych zawieruch teatr rósł, trwał i rozwijał się, a także swojej wiernej widowni – podkreślał prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, który podczas jubileuszowego spotkania wręczył odznaki „Honoris Gratia”.

Uczestników jubileuszu powitali Krzysztof Pluskota – dyrektor teatru, oraz Krzysztof Jasiński – dyrektor artystyczny. Wieczór uświetnili znakomici goście. Odbył się też koncert, podczas którego wystąpił zaprzyjaźniony z teatrem zespół PSA z frontmanem prof. Piotrem Chłostą i finaliści konkursu na piosenkę o Krakowie.

STU – ważna krakowska scena

Krakowski Teatr Scena STU od 2019 r. ma status miejskiej instytucji artystycznej. Od momentu powstania w 1997 r. jest kontynuatorem tradycji „Teatru STU”, założonego w 1966 r. przez Krzysztofa Jasińskiego, który do dziś sprawuje nadzór artystyczny nad teatrem.

W ciągu swojej 55-letniej historii Scena STU wzbogacała ofertę kulturalną miasta różnorodnymi inicjatywami artystycznymi, nie tylko w dziedzinie teatru. W niektórych okresach STU postrzegany był także jako namiastka szkoły teatralnej, ośrodek

interdyscyplinarnych poszukiwań twórczych, przystań dla niezadomowionych artystów, przyjazne miejsce dla wszelkiego rodzaju debiutów, realizacji nowatorskich pomysłów, wymiany myśli i poglądów oraz spotkań towarzyskich środowiska teatralnego. STU zachęca nie tylko ambitnym repertuarem, na który składają się inscenizacje klasyki polskiej i światowej, adaptacje literatury współczesnej, ale także ofertą komediową, gwarantującą kulturalną rozrywkę na wysokim poziomie.

Do „rodziny STU” należy także liczna grupa wiernej publiczności. Teatr szczyści się ok. 98-procentową frekwencją i gra kilkadziesiąt spektakli miesięcznie, a rezerwacje biletów odbywają się nawet z rocznym wyprzedzeniem.

Konkurs na piosenkę o Krakowie

W trakcie obchodów jubileuszu zostały także wręczone nagrody w konkursie

na piosenkę o Krakowie, organizowanym pod honorowym patronatem prezydenta Krakowa przez Krakowski Teatr Scena STU, radio RMF Classic oraz Urząd Miasta Krakowa.

Spośród ponad dwustu zgłoszonych piosenek kapituła konkursu wybrała te, które przeszły do drugiego etapu, następnie finałową piątkę wytypowali słuchacze radia RMF Classic. Zwycięzców wybrała kapituła konkursowa – pierwszą nagrodę zdobył utwór „KRK” w wykonaniu Wiktorii Zwolińskiej, drugą nagrodę otrzymała piosenka „Będziesz wracał” w wykonaniu Ady Nasiadki i Grzegorza Sieradzkiego, a trzecią „Krakowiczek” w wykonaniu Marii Wasak. Jubileuszowe spotkanie było także okazją do koncertu laureatów konkursu, który nie mógł odbyć się wcześniej ze względu na ograniczenia związane z pandemią.

Dyrektor artystyczny teatru Krzysztof Jasiński otrzymał podczas uroczystości swój portret

Kto mi powie, po co się urodziłam?

Patronką ogólnopolskiego Konkursu na Poetycki Debiut Książkowy, organizowanego przez Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego i – w tym roku – także przez Bibliotekę Kraków, jest Anna Świrszczyńska. Ta wybitna polska poetka była związana z Krakowem od 1945 r.

Janusz M. Paluch

Jako jedna z pierwszych literatek zamieszkała wówczas w Kamienicy Literatów przy ul. Krupniczej 22. Długo traktowała Kraków jako miejsce tymczasowe, ciągnęła ją do rodzinnej Warszawy. Bezsukcesywnie składała podania o przyznanie mieszkania. Czyżby nie chciano jej powrotu do stolicy?

Warszawskie debiuty

Anna Świrszczyńska urodziła się w carskiej Warszawie 7 lutego 1909 r. Tuż po urodzeniu urzędnik zmienił jej nazwisko – powinna nazywać się Świerczyńska. Choć była jedynaczką, nie miała łatwego życia, zaznała prawdziwej biedy. Ojciec Jan Świerczyński był artystą malarzem, który każdy zarobiony grosz przeznaczał najpierw na farby, a to, co pozostało, na „przeżycie”: „(...)ojciec / malował w palcie, było zimno / i głodno, siedziałam po turecku / na ziemi, stołu nie mieliśmy, pisałam słówka / z łaciny, w alkowie / gotował się krupnik, leżała / chora matka (...)”. Tak pisała po latach, u schyłku życia, w wierszu „Pracownia ojca”.

Wzrastała w atmosferze fascynacji sztuką, wśród reprodukcji europejskich dzieł sztuki i obrazów ojca. Jej marzeniem były studia na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Z braku funduszy wybrała jednak polonistykę. Debiutowała w 1936 r. tomem „Wiersze i proza”, mając 27 lat. W opinii Czesława Miłosza „był to olśniewający debiut”. Zapowiedź nowego w poezji.

Wojna była dla niej dramatycznym wstrząsem. Straciła wszystko, a powstanie warszawskie odcisnęło na niej bolesne piętno. Wypełniony śmiercią tom „Budowałam barykadę” (1974) Czesław Miłosz nazwał „książką straszliwą”, bowiem „(...)nagromadzenie obrazów piekła w tym zbiorze wykracza poza wytrzymałość czytelnika (...)”. Krytycy literatury stawiają ten tom obok wstrząsającego „Pamiętnika z Powstania Warszawskiego” Mirona Białoszewskiego.

„Jestem baba”

Przetomowy w literackiej karierze Świrszczyńskiej był rok 1972, kiedy wybrzmiał jej poetycki krzyk „Jestem baba”.

„Nowy tom Anny Świrszczyńskiej onieśmiela – pisał na łamach „Dziennika Polskiego” Stanisław Stanuch. – Już sam tytuł »Jestem baba« sprawia, że książka znika z księgarń jak woda”. Czesław Miłosz pisał, że po wydzieleniu przez krytyków kategorii „literatury kobiecej” sytuuje się ją obok Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i Haliny Poświatowskiej, ale tak naprawdę uważa, że „od czasu Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego poezja polska nie miała równie metafizycznego (...) poety co Świrszczyńska”.

Czy ta dojrzała eksplozja poezji Świrszczyńskiej miała związek z rozpadem małżeństwa ze znanym krakowskim, o 13 lat młodszym, aktorem Janem Adamskim? Na pewno była to wielka miłość zwieńczona ślubem w 1950 r. Owocem tego związku jest córka Ludmiła. Jednak w 1962 r. w krakowskim Domu Literatów zamieszkała młodsza o 12 lat od Adamskiego poetka Halina Poświatowska. Ich romansem żyła cała kamienica. Do legendy przeszła głośna rozmowa małżonków, kiedy Jan Adamski oświadczył żonie o zamiarze rozwodu. „Świrszczyńska (...) zagroziła, że popełni samobójstwo”, a jej głośny szloch „roznosił się po całej kamienicy” – pisała Anna Grochowska. Poświatowska zmarła w 1967 r., a Anna i Jan rozwiedli się oficjalnie rok później. To był czas, kiedy Świrszczyńska panicznie bała się samotności. Jak pisze Wioletta Bojda, „nie ustawała w poszukiwaniach wymarzonego przyjaciela, kogoś, kto zostałby z nią na dłużej, na zawsze (...)”. Było kilku, ale prawdziwym, do końca oddanym, tylko Józef Oleszczuk...

Wyprzedzając swój czas

Jej wiersze stały się kamieniem milowym w rozwoju współczesnej poezji polskiej. Świrszczyńska zrewolucjonizowała jej język. Zdaniem Miłosza poetka pod wieloma względami „wyprzedziła swój czas”, poruszając się swobodnie „wśród znaków całego kulturalnego dziedzictwa”, a o sprawach codziennego życia pisała tak, „jak żadna poetka polska się nie odważyła”.

Anna Świrszczyńska zmarła w Krakowie 30 września 1984 r. Pochowana została na cmentarzu Rakowickim. Pozostawiła po sobie wiersze, których przestanie jest wciąż aktualne.

Anna Świrszczyńska jest patronką ogólnopolskiego Konkursu na Poetycki Debiut Książkowy / Fot. Janusz M. Paluch

Czterdzieści twarzy Aleksandry Mianowskiej

Pielęgniarka, wykładowczyni, aktorka, działaczka społeczna, poetka... zawody, funkcje i aktywności Aleksandry Mianowskiej można by mnożyć jeszcze długo. Była wykształcona, szalenie aktywna i... piękna. Lubiała się „stroić” i pozować do fotografii i wiele ich po sobie zostawiła. Od jej uroczego uśmiechu ciężko oderwać wzrok, więc pomysł na uczczenie jej pamięci w zasadzie wymyślił się sam.

**Izabela Cisek, Mateusz Gawlik,
Piotr Makuła***

Aleksandra Mianowska urodziła się w 1912 r. w Rusocicach, w powiecie krakowskim. Niemal całe doroste życie spędziła w Krakowie. Przed wybuchem II wojny światowej uzyskała wszechstronne wykształcenie, ale nie zaprzestała nauki i rozwijania się niemal do końca życia. Jako dojrzała kobieta uzyskała tytuł dyplomowanego reżysera na krakowskiej PWST oraz doktora prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim.

W czasie wojny pracowała jako pielęgniarka ochotniczka w szpitalach Polskiego Czerwonego Krzyża, zbierała informacje o rannych i poległych w kampanii wrześniowej 1939. Działała w Radzie Głównej Opiekuńczej, w której m.in. organizowała akcje dożywiania dla więźniów obozów koncentracyjnych. Była komendantką

okręgu krakowskiego powołanej przez dowódcę AK Pomocy Żołnierzowi. Brała udział w akcji ratowania Żydów, za co została uhonorowana medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Jednak nie dane jej było zasadzić swojego drzewka w Jerozolimie – władze PRL odmówiły jej wydania paszportu.

Poza tym wszystkim pisała – monografie, artykuły, wiersze. Znajomość języków i wykształcenie filologiczne wykorzystywała w pracy w teatrze do tworzenia przekładów sztuk. Walczyła o pamięć o uczestnikach konspiracji niepodległościowej, publikując artykuły wspomnieniowe i świadcząc o ich zaangażowaniu.

Czas, by Kraków sobie o niej przypomniał. Zapraszamy do obejrzenia wystawy fotograficznej „Oblicza Aleksandry Mianowskiej” w Muzeum Armii Krajowej.

*zespół kuratorski wystawy

Aleksandra Mianowska, Kraków, 1940 r. / Fot. ze zbiorów Muzeum Armii Krajowej

Porozmawiajmy o Nowej Hucie

Alina Bratko-Setkowicz

Zakończyło się badanie ankietowe potrzeb mieszkańców dzielnic nowohuckich: Czyżyn, Mistrzejowic, Bieńczyk, Wzgórz Krzesławickich oraz Nowej Huty. Odbyło się również pierwsze z zaplanowanych spotkań przedstawicieli władz miasta z mieszkańcami nowohuckich dzielnic. Kolejne zaplanowano na 7 października.

Misją Krakowa jest tworzenie inteligentnej metropolii zapewniającej wysoką jakość życia, budowanie kreatywnej gospodarki, kształtowanie środowiska przestrzennego, poszanowanie środowiska przyrodniczego oraz rozwój potencjału kulturowego poprzez współpracę podmiotów różnych sektorów i partnerskie współdziałanie mieszkańców.

Zaprezentowana anketa

„Porozmawiajmy o Nowej Hucie” miała na celu aktualizację i zebranie najważniejszych wyzwań i potrzeb, które z punktu widzenia mieszkańców są najistotniejsze w obecnym czasie dla rozwoju Krakowa. Nacisk został też położony na wspólnie wypracowane wsparcie mechanizmów zawartych w „Strategii rozwoju Krakowa – Tu chcę żyć. Kraków 2030”, umożliwiających poprawę jakości życia mieszkańców. Serdecznie zapraszamy mieszkańców Nowej Huty na spotkania z udziałem zastępców prezydenta Krakowa – Andrzeja Kuliga i Jerzego Muzyka, które odbędą się:

- 7 października, czwartek, Nowa Huta – Dom Utopii, os. Szkolne 26A
- 14 października, czwartek, Bieńczyce – MDK im. J. Korczaka, os. Kalinowe 18
- 21 października, czwartek, Wzgórz Krzesławickie – MDK Fort 49 „Krzesławice”, os. Na Stoku 27b
- 26 października, wtorek, Czyżyny – Klub 303, os. Dywizjonu 303 1
- 4 listopada, czwartek, wszystkie dzielnice Nowej Huty – Nowohuckie Centrum Kultury, al. Jana Pawła II 232

Ze względu na obostrzenia epidemiczne na udział w warsztacie partycypacyjnym wymagana jest wcześniejsza rejestracja – zgłoszenie zawierające imię i nazwisko należy przesać na adres email: konsultacje@um.krakow.pl bądź telefonicznie pod numerem: 12 616-60-20.

Jedną z kluczowych imprez dla starszych mieszkańców Krakowa są Senioralia – w tym roku zostały zorganizowane przez Stowarzyszenie Manko – „Głos Seniora” przy współpracy Miasta 15 i 16 września / Fot. Bogusław Świerzowski

Rada krakowskich seniorów

Rada Krakowskich Seniorów istnieje od 2014 r. Została powołana, by reprezentować potrzeby i interesy osób starszych, zamieszkałych na terenie Gminy Kraków. Obecnie trwa trzecia kadencja Rady, która zakończy się w 2022 r.

Krystyna Rozłankowska

Choć przed Radą jeszcze rok pracy na rzecz seniorów, warto przypomnieć, czym się zajmuje i jak można się skontaktować z jej przedstawicielami.

Prace Rady

RKS liczy 25 członków wywodzących się z różnych środowisk. Na ich czele stoi pięcioosobowy Zarząd, w skład którego wchodzi: Antoni Wiatr (przewodniczący), Zbigniew Baran (wiceprzewodniczący), Marian Krzewiński (wiceprzewodniczący), Wiesława Zbroch (sekretarz) oraz Elżbieta Perkowska-Stec (członek).

W Radzie Krakowskich Seniorów działają następujące komisje:

- Komisja ds. współpracy z władzami miasta, samorządami i instytucjami seniorów i więzi międzypokoleniowej,
- Komisja ds. profilaktyki, promocji i ochrony zdrowia,
- Komisja aktywizacji osób starszych, sportu, turystyki i rekreacji,
- Komisja ds. ekonomicznych, lokalowych warunków życia i bezpieczeństwa oraz infrastruktury dla seniorów,
- Komisja edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego oraz zapobiegania wykluczeniu społecznemu seniorów.

Członkowie Rady aktywnie uczestniczą w pracach poszczególnych komisji tematycznych. Osoby powyżej 60. roku życia często

nie są w stanie lub nie potrafią sięgnąć po pomoc – i właśnie u członków Rady Krakowskich Seniorów mogą szukać wsparcia czy odpowiedzi na nurtujące pytania.

Rada współpracuje

Rada Krakowskich Seniorów współpracuje z Urzędem Miasta Krakowa – Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia oraz z pełnomocnikiem prezydenta Krakowa ds. polityki senioralnej dr Anną Okońską-Walkowicz, która uczestniczy w posiedzeniach plenarnych RKS i informuje o aktualnej ofercie Miasta skierowanej do seniorów.

Do ważnych działań Rady Krakowskich Seniorów należy informowanie seniorów o działaniach podejmowanych na rzecz starszych krakowian przez Miasto i różne organizacje. Aby przekazywać na bieżąco kompleksową wiedzę, Rada współpracuje z organizacjami pozarządowymi, klubami seniora, uniwersytetami trzeciego wieku, Centrami Aktywności Seniorów oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz osób starszych.

Rada informuje

Aby usprawnić przepływ informacji, w siedzibie RKS powstało Miejskie Centrum Informacji dla Seniorów. Centrum jest czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–15.00. Krakowianie, którzy nie mogą przyjść do biura osobiście, mogą zadzwonić pod numer 12 445-96-67 lub wysłać pytanie pocztą elektroniczną na adres: informacjasenior@um.krakow.pl.

W Centrum można uzyskać informacje o ofercie miejskiej dla seniorów: pomocy prawnej i psychologicznej, nieodpłatnej usłudze „Złota Rączka”, o asystencji osoby starszej, usługach podologicznych czy usłudze transportowej Meleks 80+, której celem jest pomoc w dotarciu do grobów bliskich.

W siedzibie Rady przy al. Daszyńskiego 19 jej członkowie prowadzą stałe dyżury, które odbywają się w każdy wtorek w godz. 10.00–13.00. Z kolei w środy, w godz. 10.00–11.00 dyżurują członkowie Zarządu. Z Radą Krakowskich Seniorów można skontaktować się także telefonicznie pod numerem 12 445-96-66 oraz e-mailowo: rks@um.krakow.pl.

Aby usprawnić przepływ informacji, w siedzibie RKS powstało Miejskie Centrum Informacji dla Seniorów.

Rada
Miasta
Krakowa

STRONY REDAGOWANE PRZEZ
KANCELARIĘ RADY MIASTA
KRAKOWA

Redakcja:
Magdalena Bartlewicz,
Małgorzata Kubowicz,
Katarzyna Maleta-Madejska,
Mateusz Drożdż

Adres redakcji:
pl. Wszystkich Świętych 3-4,
pok. 337, III piętro,
e-mail: info.rm@um.krakow.pl

SPIS TREŚCI:

27. Medale w uznaniu zasług dla Krakowa

Trzy zasłużone dla Krakowa osoby odebrały brązowe medale Cracoviae Merenti

29. Olga Tokarczuk honorową obywatelką Krakowa

Zapowiedź uroczystej sesji RMK z udziałem noblistki

29. O pandemii w Krakowie

Rozmowa z radnym Lechem Kucharskim, przewodniczącym Komisji Zdrowia i Uzdrawiskowej

30. O drzewach na posiedzeniu komisji

Z posiedzenia Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska

30. Czas na wymianę pieców mamy do końca 2022 r.

Na posiedzeniu Komisji Ekologii i Ochrony Powietrza o wymianie pieców niespełniających norm

31. Zachęć do poznania patronów znanych z tabliczek ulicznych

IX edycja konkursu o patronach krakowskich ulic

Medale w uznaniu zasług dla Krakowa

Prof. Jan Ostrowski, Mieczysław Kozłowski i Kazimierz Barczyk – trzy wyjątkowe osoby związane z Krakowem i zasłużone dla miasta odebrały brązowe medale Cracoviae Merenti. Najwyższe odznaczenia przyznawane przez Kraków wręczone zostały przez Dominika Jaśkowca, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa, oraz Jacka Majchrowskiego, Prezydenta Miasta Krakowa. Uroczystość odbyła się w środę, 29 września o godz. 12.00 w Centrum Kongresowym ICE Kraków.

Uroczysta sesja RMK, podczas której wręczone zostały brązowe medale Cracoviae Merenti odbyła się 29 września / fot. Katarzyna Maleta-Madejska

Łukasz Nowakowski

Prof. Jan Ostrowski należy do grona najwybitniejszych polskich historyków sztuki. Jego rozległa i zróżnicowana działalność naukowa cieszy się szerokim międzynarodowym uznaniem i od lat rozstawia polską kulturę w świecie. To dzięki jego kilkudziesięcioletniej pracy na stanowisku dyrektora Muzeum „Zamek Królewski na Wawelu” placówka zyskała międzynarodowy rozgłos, a poziomem i bogactwem ekspozycji dorównuje największym instytucjom tego typu na świecie. Jest też wybitnym uczonym, wykładowcą akademickim, prezesem Państwowej Akademii Umiejętności, wiceprzewodniczącym Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, autorem ok. 300 publikacji. Cennym wkładem prof. Ostrowskiego w rozwój polskiej i europejskiej nauki pozostają również badania nad dziedzictwem kulturowym dawnych Kresów Wschodnich. Prof. Ostrowski wdrożył kompleksowy, perspektywiczny program rewitalizacji budowli i terenów na wzgórzu wawelskim. Zbudował prężny, nowoczesny dział konserwatorsko-techniczny. Pod jego zarządem zmodernizowano infrastrukturę techniczną muzeum, poszerzono przestrzeń wystawienniczą komnat, skarbcza i zbrojowni, wprowadzono nowoczesny system zabezpieczenia zbiorów, uruchomiono nowe ekspozycje i opracowano sprawny system obsługi ruchu turystycznego.

– Szanowny Panie Profesorze, Dostojny Laureacie, w imieniu samorządu krakowskiego i mieszkańców Krakowa pragnę wyrazić wdzięczność za wszystkie działania, jakich Pan dokonał dla dobra naszego miasta, za pielęgnowanie ducha polskości, za dbałość o dziedzictwo poprzednich pokoleń, za ducha estetyki i piękna. Proszę, by czcigodny laureat przyjął medal Cracoviae Merenti nie tylko jako wyraz uznania, lecz także dowód na wielki wkład w rozwój Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa – mówił do laureata Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa.

***

– To dla mnie ogromny zaszczyt wręczać dziś Panu brązowy medal Cracoviae Merenti, najwyższe wyróżnienie samorządu krakowskiego, które jest wyrazem wdzięczności władz i mieszkańców za Pańską wieloletnią postać, za kreatywność, chęć tworzenia ▶

► dla dobra drugiego człowieka, za promocję polskiej nauki i oświaty, a przede wszystkim za niwelowanie barier i działania przeciw wykluczeniu. W imieniu Rady Miasta Krakowa i własnym gratuluję tego wyróżnienia oraz życzę, aby Pańska postawa i życiorys były drogowskazem dla przyszłych pokoleń – te słowa skierował Przewodniczący RMK do Mieczysława Kozłowskiego podczas uroczystej sesji.

Mieczysław Kozłowski większą część życia poświęcił na polepszenie standardów życia i kształcenia dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku. Przez ponad 20 lat był dyrektorem Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie – kierował nim w latach 1985–2007. Był to czas największego rozwoju placówki, która stała się ogólnopolskim centrum kształcenia, rewalidacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością wzroku, wysoko cenionym zarówno w kraju, jak i za granicą. Z małej szkoły podstawowej dla dzieci niewidomych, jaką była w 1985 roku, z 77 uczniami, stworzył w 2007 r. placówkę składającą się z dziewięciu szkół i dwóch internatów, do której uczęszczało 679 osób. Doprowadził do stworzenia od podstaw siedmiu pracowni komputerowych z nowoczesnym oprogramowaniem i technologiami wspomagającymi oraz unowocześnił metody nauczania dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku, tworząc zespoły ds. technik stosowanych w trakcie matur, odpowiedzialne także za komputeryzację i informatyzację dydaktyki.

***

Kazimierz Barczyk, trzeci z laureatów, to znany krakowski samorządowiec, społecznik, prawnik, sędzia i adwokat. W latach 1990–1993 był pierwszym – po odrodzeniu samorządu terytorialnego – Przewodniczącym Rady Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, a później radnym Miasta Krakowa i Województwa

Małopolskiego. Był posłem na Sejm I i III kadencji, sekretarzem stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w rządzie Jerzego Buzka, zastępcą przewodniczącego i sędzią Trybunału Stanu, przewodniczącym i wiceprzewodniczącym Sejmiku Województwa Małopolskiego. Pomimo swych rozlicznych funkcji jest czynnym adwokatem i radcą prawnym. Wielokrotnie honorowany odznaczeniami państwowymi i branżowymi, w tym Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Kazimierz Barczyk jest też założycielem i przewodniczącym powołanego do życia w 1991 r. Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski oraz współzałożycielem (1993), a następnie przewodniczącym Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich z siedzibą w Krakowie – obecnie Federacji Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP, największej organizacji samorządów terytorialnych w Polsce, skupiającej 1000 gmin, powiatów i województw w 20 regionalnych związkach.

– Jestem niezmiernie dumny, iż dziś mogę Panu wręczyć medal Cracoviae Merenti, najwyższe odznaczenie Krakowa, miasta dla którego Pan tak wiele zrobił. Pańska konsekwentna i aktywna działalność samorządowa zasługuje na najwyższe uznanie. Przez wiele lat działalności stworzył Pan wspaniale rozwijające się porozumienie oraz kulturowe i gospodarcze więzi pomiędzy mieszkańcami i instytucjami regionu. To Pański głos nieraz bardzo liczył się w rozmowach pomiędzy władzami centralnymi a samorządem. To dzięki Pańskiemu zaangażowaniu mamy w Krakowie liczne instytucje kulturalne i historyczne, jak np. Muzeum Armii Krajowej. Nie sposób w tych kilku zdaniach opowiedzieć o wszystkich zasługach dla naszego miasta, które były Pańskim udziałem. Zapewnić mogę jedynie, iż pamiętamy o nich i jesteśmy za nie wdzięczni. A wyrazem naszych podziękowań niech będzie brązowy medal Cracoviae Merenti – mówił do laureata Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący RMK.

Olga Tokarczuk zostanie honorową obywatelką Krakowa

8 października noblistka Olga Tokarczuk odbierze tytuł Honorowej Obywatelki Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa. Uroczysta sesja Rady Miasta Krakowa, podczas której wręczony zostanie tytuł, rozpocznie się o godz. 12.00 w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa.

Łukasz Nowakowski

Olga Tokarczuk to wybitna pisarka, eseistka, poetka, autorka scenariuszy, laureatka Literackiej Nagrody Nobla za rok 2018 „za wyobraźnię narracyjną, która z encyklopedyczną pasją pokazuje przekraczanie granic jako formę życia”. Jej książki zostały przetłumaczone na ponad 40 języków. Oficjalnym wydawcą noblistki jest krakowskie Wydawnictwo Literackie, które wyraziło poparcie wniosku o nadanie pisarce tytułu honorowej obywatelki naszego miasta.

Olga Tokarczuk urodziła się 29 stycznia 1962 r. w Sulechowie. Na jej twórczość składa się kilkanaście powieści: „Miasta w lustrach”, „Podróż ludzi Księgi”, „E.E.”, „Prawiek i inne czasy”, „Szafa”, „Dom dzienny, dom nocny”, „Opowieści wigilijne”, „Lalka i perła”, „Gra na wielu bębenkach”, „Ostatnie historie”, „Anna In w grobowcach świata”, „Bieguni”, „Prowadź ptug swój przez kości

Olga Tokarczuk w Sali Mehofferowskiej Wydawnictwa Literackiego / fot. Andrzej Banaś

umartych”, „Moment niedźwiedzia”, „Księgi Jakubowe”, „Zgubiona dusza”, „Opowiadania bizarne” i „Czuły narrator”.

O pandemii w Krakowie

O sytuacji covidowej z przewodniczącym Komisji Zdrowia i Uzdrawiskowej Lechem Kucharskim rozmawia Katarzyna Maleta-Madejska.

fot. archiwum prywatne

Lech Kucharski

radny Miasta Krakowa, Przewodniczący Komisji Zdrowia i Uzdrawiskowej, lekarz internista, ordynator Oddziału Chorób Wewnętrznych Szpitala im. S. Żeromskiego, wiceprezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Krakowie; zdobywca tytułu „Nowohucianin 2020 roku”

Koncentrujemy się na chorych, ale również na ich sytuacji socjalnej. Działamy na rzecz osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Wspomagamy czynnie nasze jednostki ochrony zdrowia, szpitale miejskie.

Czy możliwa jest czwarta fala covidu w Polsce?

Lech Kucharski: W wielu krajach, a co najważniejsze niestety niedaleko nas, już się pojawiła. Modele matematyczne wskazują ewidentnie, że do takiej kulminacji dojdzie. Raczej nie będzie wiele odbiegła od tej, która miała miejsce rok temu. To groźna sytuacja, jednak jesteśmy mądrzejsi o półtoraroczne doświadczenia. Cała służba zdrowia jest na pewno lepiej przygotowana teoretycznie i praktycznie. Mój oddział w czasie wiosennej fali pandemii był oddziałem covidowym, w najgorszym momencie leczylimy jednocześnie 50 chorych. Byli to pacjenci z ciężkimi zapaleniami płuc i ostrą niewydolnością oddechową.

Jak w Krakowie przebiega proces szczepień przeciw covidowi i czy to prawda, że obecnie hospitalizowani są tylko niezaszczepieni?

LK: Statystyki pokazują, że do wakacji w Polsce szczepiono kilkaset tysięcy osób dziennie, potem to tempo gwałtownie wyhamowało. Wakacje mobilizowały ludzi, bo w niektórych wypadkach wyjazdy możliwe były tylko dzięki szczepieniom. Niestety działania grup antyszczepionkowych podważyły zaufanie wobec szczepionek. Mimo to Kraków na tle całego kraju wypada dobrze, mamy ponad 56 proc. zaszczepionych.

Jeśli chodzi o hospitalizacje chorych, to mam dane od ordynatorów oddziałów zakaźnych Szpitala im. S. Żeromskiego. Na dziecięcym oddziale zakaźnym leczono 50 pacjentów. W grupie powyżej 12. roku życia wszyscy byli niezaszczepieni i chorowali ciężiej niż młodsi dzieci. Przypominam, że od 7 czerwca są już dostępne szczepienia dla młodzieży. Jeśli chodzi o dorosłych, w tym samym czasie było ich 70, z czego zmarło 10 osób, a 7 zostało przeniesionych na oddział intensywnej terapii. Wśród wszystkich dorosłych pacjentów aż 90 proc. to osoby niezaszczepione. Hospitalizacja osób zaszczepionych konieczna była wyłącznie w wypadku występowania u nich zaburzeń odporności. Dotyczy to m.in. pacjentów cierpiących na wiele chorób przewlekłych, u których odpowiedź układu immunologicznego na szczepienie nie zawsze jest wystarczająca. Wiadomo, że szczepienia nie zapewniają stuprocentowej odporności i nie dają gwarancji niezachorowania, ale chronią przed ciężkim przebiegiem choroby, a co za tym idzie – przed hospitalizacją.

Szczepienia przeciwko covidowi trzeba będzie powtarzać co roku?

LK: Możliwe. Jest to związane z charakterem tego wirusa. Podobnie jest w wypadku szczepionki na grypę, którą należy powtarzać co roku. Wirusy mają to do siebie, że łatwo mutują, zwłaszcza przy zainfekowaniu większej liczby osób. Jeśli umożliwiamy wirusowi SARS-CoV-2 penetrowanie coraz większej liczby organizmów, to on, namnażając się, utworzy nową wersję – mutację. Jeżeli ograniczymy liczbę organizmów, w których wirus może się rozmnażać, zmniejszy mu liczbę okazji do mutowania. Niewykluczone jest, że ten wirus z nami zostanie, gdyż koronawirusy znane są od lat. Odpowiadają za tzw. infekcje paragrypowe. Ta konkretna odmiana koronawirusa jest jednak bardzo zaraźliwa, szybko mutuje i daje ciężki przebieg choroby, często niestety śmiertelny. Dlatego tak ważne są szczepienia. To pozwoli zahamować mutacje, utrzymać odporność po szczepieniu i wygasić pandemię.

Jakie są najbliższe plany Komisji Zdrowia i Uzdrawiskowej?

LK: Planują dotyczą zarówno kwestii zdrowotnych, jak i społecznych. Koncentrujemy się na chorych, ale również na ich sytuacji socjalnej. Działamy na rzecz osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Wspomagamy czynnie nasze jednostki ochrony zdrowia, szpitale miejskie, Miejskie Centrum Opieki. Staramy się na bieżąco współpracować z dyrektorami tych jednostek, monitorować i rozwiązywać problemy, przy współpracy z urzędnikami. W ostatnim czasie skupiliśmy się na pomocy osobom bezdomnym i innym, którzy mają utrudniony dostęp do pomocy medycznej. Podejmujemy się też działań związanych z zabezpieczeniem miasta w czasie pandemii.

Do tej pory w Krakowie udało się zinventaryzować 134 424 drzewa / fot. Bogusław Świerzowski

O drzewach na posiedzeniu komisji

Nie tylko o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego była mowa na posiedzeniu Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska. Radni dyskutowali też o ochronie oraz wycinie drzew w Krakowie.

Magdalena Bartlewicz

Do tej pory w Krakowie udało się zinventaryzować 134 424 drzewa. Każde z nich posiada swoją metrykę. W stolicy Małopolski rośnie też 339 drzew, które są pomnikami przyrody. Od stycznia 2021 r. wycięto na terenie miasta 477 drzew, nasadzono natomiast 1421.

– Niestety, odkąd działa tzw. ustawa „lex Szyszko”, bardziej opłaca się wyciąć drzewo nielegalnie i zapłacić za to karę – mówiła do radnych Małgorzata Mrugała, dyrektor Wydziału Kształtowania Środowiska UMK, przypominając jednocześnie, że Wydział

wydaje zgody na wycinkę drzew, które znajdują się na terenach prywatnych oraz należących do Skarbu Państwa. Wycinkę drzew na terenach gminnych zajmuje się Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Komisji Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska Grzegorz Stawowy pytał, czy praktykowane jest przesadzanie drzew. Pytał o to w kontekście budowy tramwaju do Mistrzejowic i losu zdrowych, dorodnych drzew znajdujących się przy ul. Meissnera, a kolidujących z planowaną budową. – Taka możliwość jest tylko, gdy zawarty zostanie stosowny zapis w decyzji środowiskowej dotyczącej danej inwestycji. W innym wypadku jest to wyłącznie dobra wola inwestora – odpowiadała Małgorzata Mrugała. Natomiast Łukasz Pawlik, zastępca dyrektora Zarządu Zieleni Miejskiej, dodawał, że przesadzanie drzew obarczone jest dużym ryzykiem, bo mogą one po przesadzeniu zamierać. Za przesadzenie drzewa o obwodzie pnia 30–40 cm trzeba zapłacić ok. 1500 zł, za drzewa większe i starsze – ponad 3000 zł. – Może warto poszukać chętnych na kupno takiego drzewa? Ceny w szkółkach są wysokie i dotyczą znacznie młodszych egzemplarzy – zaproponował radny Stawowy.

Czas na wymianę pieców mamy do końca 2022 r.

O działaniach w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska na rzecz poprawy jakości powietrza na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego dyskutowano podczas posiedzenia Komisji Ekologii i Ochrony Powietrza.

Magdalena Bartlewicz

Zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego wszystkie bezklasowe kotle, zwane „kopciuchami”, muszą zostać wymienione do końca 2022 r. Od stycznia 2023 r. za używanie bezklasowych kotłów nakładany będzie mandat lub kierowany wniosek do sądu.

W gminach otaczających Kraków na wymianę czeka 23 tys. pieców – do tej pory zlikwidowano 6 tys. „kopciuchów”. – Obecnie w każdej z podkrakowskich gmin można skorzystać z pomocy ekodoradców, jest ich 44. Dzięki ich pomocy w punktach obsługi Programu „Czyste powietrze” złożonych zostało dwa razy więcej wniosków o dofinansowanie do wymiany pieca – mówiła Katarzyna Surma, kierownik Zespołu ds. Realizacji Polityk Metropolitalnych w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska.

Radny Jan Stanisław Pietras pytał, czy da się oszacować, jak zmieni się w procentach zanieczyszczenie powietrza po tym, jak wymienione zostaną kopcające piece z podkrakowskich gmin. – To jest bardzo trudne do oszacowania – mówił Paweł Ścigalski, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Jakości Powietrza, i dodawał, że trzeba pamiętać o tym, że coraz więcej osób przesiada się do samochodów, co pociąga za sobą emisję wtórną, czyli pył wzbijany przez koła samochodów. – W ciągu ostatnich 10 lat notowaliśmy bardzo duże spadki zanieczyszczenia powietrza, takich spektakularnych wyników w najbliższym czasie nie będziemy obserwować.

– Trzeba też pamiętać o tym, że zanieczyszczenia cały czas napływają z gmin ościennych, Śląska czy Czech – dodała Anna Prokop-Staszecka, przewodnicząca Komisji.

Zachęcić do poznania patronów znanych z tabliczek ulicznych

„Patronki i patroni krakowskich ulic” – pod taką nazwą odbędzie się 9. już edycja konkursu, który przybliży krakowskim uczniom postaci patronek i patronów ulic oraz zachęca do poszukiwania informacji na temat tych osób. Konkurs trwa do 29 października 2021 r.

Konkurs adresowany jest do uczniów szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych (kategoria prac fotograficznych) do 18. roku życia, podopiecznych publicznych placówek wychowania pozaszkolnego oraz instytucji kultury zlokalizowanych na terenie Krakowa.

Prace należy przesać do 29 października na adres: Biblioteka Kraków, pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, 31-154 Kraków z dopiskiem: konkurs „Patronki i patroni krakowskich ulic” lub złożyć w kopercie w dowolnej filii Biblioteki Kraków w godzinach jej pracy. Wręczenie nagród nastąpi 12 grudnia 2021 r. w Urzędzie Miasta Krakowa.

Prace konkursowe rozpatrywane będą w kategoriach wiekowych: kategoria I – uczniowie klas 1–3 szkół podstawowych – lapbook, kategoria I – uczniowie klas 1–3 szkół podstawowych – praca plastyczna, kategoria II – uczniowie klas 4–6 szkół podstawowych – lapbook, kategoria II – uczniowie klas 4–6 szkół podstawowych – praca plastyczna, kategoria III – uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych – lapbook, kategoria

III – uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych – praca plastyczna, kategoria IV – uczniowie klas 7–8 szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych do 18 lat – fotomontaż.

Konkurs organizowany jest pod patronatami honorowymi: Prezydenta Miasta Krakowa, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa oraz Prezesa Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa.

Organizatorami Konkursu są: Rada i Zarząd Dzielnicy III Prądnik Czerwony, Młodzieżowy Dom Kultury przy al. 29 Listopada 102, Biblioteka Kraków oraz Kancelaria Rady Miasta Krakowa. Natomiast partnerami konkursu są: Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Muzeum Krakowa, Archiwum Narodowe w Krakowie, Towarzystwo Prądnickie, Rada i Zarząd Dzielnicy II Grzegórzki, Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie – Ośrodek Edukacji Obywatelskiej.

Organizatorzy zapraszają do udziału młodych artystów, którzy mieszkają w Krakowie, uczą się w krakowskich szkołach lub korzystają z oferty krakowskich instytucji edukacji lub kultury.

Kraków

Biblioteka Kraków, Rada i Zarząd Dzielnicy III Prądnik Czerwony,
Młodzieżowy Dom Kultury przy al. 29 Listopada 102, Kancelaria Rady Miasta Krakowa
zapraszają na

**IX konkurs
Patronki i Patroni
Krakowskich Ulic**

21 września-29 października 2021 r.

rysunek
lapbook
fotomontaż

Konkurs adresowany do uczniów szkół podstawowych, średnich (w kategorii fotomontażu), podopiecznych publicznych placówek wychowania pozaszkolnego oraz instytucji kultury w Krakowie

Patroni Honorowi:
Jacek Majchrowski – Prezydent Miasta Krakowa
Dominik Jaśkowiec – Przewodniczący Rady Miasta Krakowa
Jacek Purchla – Prezes Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa

Szczegóły: www.dzielnica3.krakow.pl • www.mdkna102.krakow.pl • www.biblioteka.krakow.pl • www.rmkk.krakow.pl

Krakowscy Czesi mieli swoją Czeską Besedę w kamienicy przy ul. Lubicz 9 / fot. Bogusław Świerzowski

Nie ma żadnych obcych ludzi w Krakowie

W ostatnim dniu lutego 1881 r. rozlepiono w Krakowie klepsydrę informującą, że „X Eugeniusz Tupy Kanonik regularny zakonu św. Norberta, Proboszcz na Zwierzyńcu, Prezes sądu biskupiego w sprawach małżeńskich, Poddziekani, Członek wielu Towarzystw naukowych i Przewodniczący kilku Rad szkolnych, b. Inspektor szkół ludowych okręgu podmiejskiego itd., itd., przeżywszy lat 68, po krótkiej, lecz ciężkiej słabości, opatrzony ŚŚ. Sakramentami, zasnął w Panu dnia 27 Lutego 1881 r.”. Na spoczywającym w czeluściach archiwalnych magazynach nekrologu ktoś dopisał otówkiem słowa „wywieziony do Czech”.

Michał Koziot

poetą.

Jednak to nie czeskie wiersze sprawiły, że kiedy Kraków żegnał zmarłego zwierzynieckiego proboszcza, „zoslzelo nejedno polské oko”. Żał rzeczywiście był szczerzy, bo choć ks. Tupy z pewnością tęsknił do Pragi, to jednak swoje duszpasterskie i społeczne obowiązki wypełniał wzorowo, a było ich naprawdę sporo. Między innymi przez wiele lat zasiadał w zwierzynieckiej radzie gminnej. Rada uczciła jego pamięć na pierwszym posiedzeniu po ostatnim

pożegnaniu zmarłego proboszcza. Szacunku tego nie ostał czas. Potwierdza to wydarzenie, które miało miejsce 20 marca 1889 r., a więc w osiem lat po śmierci ks. Eugeniusza. Tego dnia krakowskie c.k. starostwo wystosowało pismo do rady gminy Zwierzyńiec. Żądało w nim „zapłacenia na deficyt po śp. ks. Tupym kwoty 54 zł 40 kr.”. Prawdopodobnie chodziło o jakieś rozliczenie funduszu szkolnego, a jak wiadomo, wielu społeczników nie najlepiej radzi sobie z zawłościami buchalterii. W protokole z sesji, która odbyła się 14 kwietnia 1889 r., zanotowano: „Rada uchwała deficyt ten ze względu na cześć dla nieboszczyka pokryć z funduszków gminnych”.

Napływowe precliczki

Ks. Tupy nie był jedynym Czechem, który w XIX w. przybył do Krakowa. Wielu jego rodaków pojawiło się w Małopolsce po pierwszym rozbiore. Byli to urzędnicy austriaccy. W Wiedniu uważano, że znając słowiańską mowę, lepiej poradzą sobie w galicyjskim Barenlandzie, w dzikiej, niedźwiedziej krainie. Po roku 1846, kiedy Kraków znów znalazł się w granicach monarchii habsburskiej, pojawili się kolejni przybysze znad Wettawy. Nazywano ich „precliczkami”.

Czeski ksiądz poeta wrócił – co prawda, po śmierci – do swojej ojczyzny, ale wielu jego rodaków osiadło na stałe pod Wawelem. Wszyscy wiedzą, że Czechem był ojciec Jana Matejki. Mało kto jednak pamięta, że także Józef Polivka, dziadek Adama Polewki, autora niezapomnianego wiersza „Któż wypowie twoje piękno, Krakowie prastary?”, przybył do Krakowa z północnych Czech, z miasteczka Dubá. Również rodzina Holoubków była krakowianami bardzo świeżej daty. Jeszcze ojciec artysty, czyli Gustawa Teofila Mariana trojga imion, urodzonego 21 kwietnia 1923 r., przyszedł na świat w miejscowości Čáslav koło Kutnej Hory.

Dwóch Antonich czeskiego pochodzenia zapisało się na trwałe w historii Krakowa. Wszyscy przecież wiedzą, gdzie jest restauracja „Hawetka”, oraz przynajmniej raz przejeżdżali przez rondo Matecznego. O Antonim Hawetce napisano już bardzo dużo, ale najbardziej przekonującym dowodem, że jego sława przekroczyła granice monarchii, jest fakt, iż w Warszawie przed pierwszą wojną światową funkcjonował „Bar à la Hawetka”. Drugi z czeskich Antonich, Mateczny, przybył do podkrakowskiego wówczas Podgórze w latach 80. XIX w. Wszystko wskazuje na to, że był człowiekiem niezwykle obrotnym. Prowadził własne przedsiębiorstwo budowlane. Koniec XIX w. to czas, kiedy Podgórze rozwijało się bardzo intensywnie i dawało szansę dorobienia się ludziom zdolnym

i pracowitym, a taki był właśnie Antoni Mateczny. Zarobione pieniądze należało w jakiś rozsądny sposób zainwestować. Kupił więc pan Antoni kawał ziemi na skraju miasta, przy końcu ul. Kalwaryjskiej. Inwestycja okazała się bardzo korzystna, a to za sprawą źródła wody mineralnej. W 1905 r. inżynier Antoni Mateczny otworzył swój zakład wodoleczniczy oferujący nie tylko wodę do picia, ale także kąpiele.

Byli też Bułgarzy

Krakowscy Czesi mieli swoją Czeską Besedę, która mieściła się w kamienicy przy ul. Lubicz pod numerem 9. Z kolei krakowscy Bułgarzy, którzy pojawili się pod Wawelem prawdopodobnie w pierwszych latach XX w., spotykali się przez pewien czas w jednej z kamienic przy ul. Batorego. Jeżeli chodzi o obecność bułgarskich emigrantów, to trzeba przyznać, że Kraków nie był wyjątkiem. Już wcześniej bułgarscy ogrodnicy pojawili się w Stanisławowie oraz we Lwowie. Z reguły przybywali w zorganizowanych grupach, wydzierżawiali kilka hektarów gruntu i zabierali się do pracy. Jak pisał Zbigniew Klejn, wybitny znawca relacji polsko-bułgarskich: „Ich sukces oparty był na wielkim wkładzie fizycznego trudu, i pracy trwającej od świtu do zmroku, przy użyciu prostych, ale nadzwyczaj skutecznych metod uprawy i specyficznych narzędzi, np. do rozsadzania flanc. Stosowano wyłącznie nasiona bułgarskie, glebę obficie nawożono, a rozsady hodowano w tzw. parnikach”.

Wiedza i intensywna praca szybko przynosiły efekty. Niektórzy z bułgarskich ogrodników wracali do ojczyzny z ciężko zarobionymi pieniędzmi. Inni pozostali na stałe w Krakowie, a właściwie na przedmieściach. Jeszcze dziś można usłyszeć opowieści o ich niezwykłym bogactwie. W owych relacjach pojawia się często legendarna psia buda – według jednych stała ona na Ludwinowie, inni

Wiedza i intensywna praca szybko przynosiły efekty. Niektórzy z bułgarskich ogrodników wracali do ojczyzny z ciężko zarobionymi pieniędzmi. Inni pozostali na stałe w Krakowie, a właściwie na przedmieściach.

gawędziarze lokują ją na Prądniku Czerwonym – pod którą rzekomo znaleziono skrzynkę pełną złotych monet. Jeżeli rzeczywiście tak było, to złoto owo wzięto się z wielu dziesięcioleci ciężkiej, uczciwej pracy. Nawet niezbyt życzliwi obcym przybyszom krakowscy ogrodnicy przyznawali, że Bułgarów cechuje: „nadzwyczajna pilność i wytrwałość w robocie, a przy tym niewielkie wymagania życiowe”.

Bułgarscy ogrodnicy, w przeciwieństwie do polskich, zdecydowanie preferujących nowalijki, specjalizowali się w warzywach późnych, jesiennych. Jesienią też pojawiali się w Krakowie „Bojkowie” ze śliwkami. Przywozili najpierw świeże owoce z sadów, których zdziczałe resztki może jeszcze dziś spotkać w czasie wędrówek po karpaccich ścieżkach. Później, ku pewnemu niezadowoleniu miejscowych kupców, zjawiali się z suszonymi. Na krakowskich ulicach pojawiali się też bardziej egzotyczni przybysze, czyli słowaccy druciarze, Albańczycy sprzedający laski i fajki, a nawet Włosi oferujący „graciki z marmuru”. Krakowianie przyjmowali ich wszystkich życzliwie, bo, jak pisał Juliusz Kaden-Bandrowski w jednym z opowiadań, „Nie ma żadnych obcych ludzi na świecie.”

Kalendarium krakowskie

6 października 1945

w Starym Teatrze Mira Zimińska śpiewa „piosenki satyryczne i liryczne”. Akompaniuje Tadeusz Sygietyński.

7 października 1910

liczącą osiem lat Marysię Pałkiewicz boleśnie pokąsał pies. Ranną dziewczynkę, po opatrzeniu przez pogotowie ratunkowe, skierowano do zakładu prof. Odonu Bujwida.

8 października 1914

Dyrekcja Policji otrzymuje anonim: „D. Schreiber rzekomo poddały angielski, modniarz i właściciel towarów modnych dla pań przy ul. Floryańskiej, prowadzi ustawicznie jakieś konszachty z obcymi i tutaj nieznanymi osobami, i że zbyt często wyjeżdża z Krakowa w niewiadomym kierunku i celu”.

9 października 1945

obiady domowe poleca pensjonat Ostoja, ul. Gołębia 14.

11 października 1989

„Dziennik Polski” donosi: „Kilkanaście dni temu Rada Narodowa m. Krakowa postanowiła m.in. przywrócić nazwę ul. Starowiślniej, minęło już nieco czasu, a stare tablice informują, że nadal mamy

ul. Bohaterów Stalingradu. Zmiany tego typu o wiele jednak łatwiej przegłosować, niż wprowadzić je w życie”.

12 października 1954

w „Dzienniku Polskim” ukazuje się ogłoszenie: „Sztuczne tkanie garderoby – podnoszenie oczek w jednym dniu. Kraków, Tomasa 26”.

13 października 1988

w prawie całkowicie odtworzonej kamienicy przy ul. św. Marka 21 kosztem 6,5 mln zł powstał nowy drink-bar. Właścicielem jest Gastronomiczno-Turystyczna Spółdzielnia Spożywców, która oddała ten lokal w ajencję.

14 października 1989

Obywatelskie Biuro Poselskie Nowa Huta i Komitet Obywatelski zapraszają na spotkanie z posłem Edwardem Nowakiem, które odbędzie się 15 bm. o godz. 13 w MDK, os. Na Stoku.

15 października 1900

do kościoła Mariackiego na mszę za duszę Tadeusza Kościuszki przybyła duża grupa ludzi, w tym przedstawiciele cechów oraz młodzież.

Właścicielu, Zarządco budynku! Zgłoś źródło ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków

Od 1 lipca każdy właściciel lub zarządca budynku mieszkalnego lub niemieszkalnego jest zobowiązany złożyć deklarację dotyczącą sposobu ogrzewania budynku. Celem stworzenia bazy źródeł ciepła jest poprawa jakości powietrza, wsparcie procesu wymiany przestarzałych urządzeń grzewczych oraz zwiększenie efektywności energetycznej.

Za stworzenie bazy, wdrożenie jej i prowadzenie odpowiedzialny jest Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego, a podstawą prawną do wykonania zadania jest rozdział 5a Ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Kto ma obowiązek złożenia deklaracji?

Każdy właściciel lub zarządca budynku lub lokalu posiadającego źródło ciepła o mocy do 1 MW.

Złożenie deklaracji jest obowiązkiem powszechnym i dotyczy wszystkich źródeł ciepła, niezależnie od rodzaju budynku i sposobu ogrzewania.

Ile mamy czasu na złożenie deklaracji?

- 12 miesięcy – w przypadku istniejących budynków,
- 14 dni – od uruchomienia źródła ciepła, w przypadku nowych obiektów.

Deklarację można złożyć:

- w formie elektronicznej – za pośrednictwem systemu teleinformatycznego CEEB: <https://zone.gunb.gov.pl/>, (konieczne jest posiadanie profilu zaufanego, e-dowodu lub podpisu kwalifikowanego),
- w formie papierowej – wypełniony dokument można wysłać pocztą albo złożyć osobiście w Wydziale ds. Jakości Powietrza, Urząd Miasta Krakowa, Rynek Podgórski 1.

Jakie dane dotyczące budynków są zbierane w CEEB?

- imię i nazwisko albo nazwa właściciela lub zarządcy budynku lub lokalu oraz adres miejsca zamieszkania lub siedziby,
- adres nieruchomości, w obrębie której eksploatowane jest źródło ciepła lub źródło spalania paliw,
- informacje o liczbie i rodzaju źródeł ciepła,
- numer telefonu właściciela lub zarządcy (opcjonalnie),
- adres e-mail (opcjonalnie).

Wzór deklaracji dostępny jest do pobrania na stronie Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego: <https://www.gunb.gov.pl/>

Szczegółowe informacje można uzyskać w Krakowskim Centrum Doradztwa Energetycznego zlokalizowanym przy Ryнку Podgórskim 1, oraz pod numerem infolinii Wydziału ds. Jakości Powietrza: 12 616-88-48.

CENTRALNA
EWIDENCJA
EMISYJNOŚCI
BUDYNKÓW

Właścicielu, Zarządco budynku!

1 LIPCA ruszył ogólnopolski
rejestr źródeł ciepła.

Nie zwlekaj, złóż deklarację już teraz!

8-10
PAŹDZIERNIKA
2021

KRAKOWSKIE
n o c e

www.krakowskienocce.pl

